

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«___» «червня» 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

Тема: «Аналіз кредитних операцій банківської установи та шляхи зростання їх доходності»

Виконав(ла): Вікторія СТРИЛЕЦЬКА

Керівник: кандидат економічних наук Марина ЄВТУШЕНКО

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к. е. н. доцент Марина ЄВТУШЕНКО

другий розділ - к. е. н. доцент Марина ЄВТУШЕНКО

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

(Ф 03.01-19)

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«13» травня 2024 р.

ЗАВДАННЯ**на виконання кваліфікаційної роботи**

здобувача вищої освіти СТРІЛЕЦЬКІЙ Вікторії Олександрівни
(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Аналіз кредитних операцій банківської установи та шляхи зростання їх доходності» затверджена наказом ректора від .04.2024 № /ст.

2. Термін виконання роботи: з 13.05.2024 до 16.06.2024.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, Національного банку України, дані обліково-інформаційної системи банку, фінансова, податкова, статистична звітність банку.

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ аналізу кредитних операцій банківської установи

1.1. Сутність кредитних операцій банківської установи

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банківської установи

1.3. Фінансово-економічний паспорт АТ «Комерційний банк «ГЛОБУС»

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ АТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС» ТА ШЛЯХИ ЗРОСТАННЯ ЇХ ДОХОДНОСТІ

2.1. Аналіз динаміки, обсягу та структури кредитного портфеля

2.2. Аналіз доходності кредитних операцій банківської установи

2.3. Шляхи зростання доходності кредитних операцій в умовах АТ «Комерційний банк «ГЛОБУС»

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Сутність доходів банку. ЛИСТ 2. Інформаційне забезпечення доходів банку. ЛИСТ 3. Фінансово-економічний паспорт банку. ЛИСТ 4. Аналіз динаміки джерел доходів банку. ЛИСТ. 5. Аналіз складу, структури доходів банку. ЛИСТ. 6. Шляхи зростання доходів банку.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	13.05.2024 – 21.05.2024	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	22.05.2024 – 31.05.2024	
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	01.06.2024 – 04.06.2024	
4	1. Переплетення кваліфікаційної роботи, підготовка презентації та доповіді 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	05.06.2024 06.06.2024	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к. е. н. Марина ЄВТУШЕНКО		
РОЗДІЛ 2	к. е. н. Марина ЄВТУШЕНКО		

8. Дата видачі завдання: «13» травня 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Марина ЄВТУШЕНКО

(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Вікторія СТРИЛЕЦЬКА

(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Аналіз кредитних операцій банківської установи та шляхи зростання їх доходності»: 65 стор., 4 рис., 20 табл., 40 літературних джерел.

Мета кваліфікаційної роботи – розробка шляхів зростання доходності кредитних операцій банківської установи .

Об’єкт дослідження – процес банківського кредитування.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів банківського кредитування в умовах АТ «ГЛОБУС».

Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці, нормативний, економіко-математичне моделювання, факторний і коефіцієнтний аналіз.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності банківських установ.

АНАЛІЗ, КРЕДИТНІ ОПЕРАЦІЇ, БАНКІВСЬКА УСТАНОВА,
ЗРОСТАННЯ, ДОХОДНІСТЬ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АПУ – Аудиторська палата України

АС - амортизована собівартість

АФ – аудиторська фірма

ДКЦПФР – Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку

ІК - іпотечні кредити

МВФ - Міжнародний валютний фонд

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

МФУ – Міністерство фінансів України

НБУ – Національний банк України

НКЦПФР – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

НП/Д - Неамортизована премія/дисконт

ОВДП – облігація внутрішньої державної позики

ПАТ – Публічне акціонерне товариство

ПрАТ – Приватне акціонерне товариство

СВ - справедлива вартість

СГД – суб'єкт господарської діяльності

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

УМТ - Українські медіа технології

ФГВФО - Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

ФО - фізичні особи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ	10
1.1. Сутність кредитних операцій банківської установи.....	10
1.2. Інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банківської установи.....	14
1.3. Фінансово-економічний паспорт АТ «Комерційний банк «ГЛОБУС».....	22
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ АТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС» ТА ШЛЯХИ ЗРОСТАННЯ ЇХ ДОХОДНОСТІ.....	30
2.1. Аналіз динаміки, обсягу та структури кредитного портфеля.....	30
2.2. Аналіз доходності кредитних операцій банківської установи	42
2.3. Шляхи зростання доходності кредитних операцій в умовах АТ «Комерційний банк «ГЛОБУС».....	48
Висновки до розділу 2.....	54
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ.....	66

ВСТУП

Актуальність проблеми. Воєнний стан є одним із найбільших дестабілізуючих факторів, який впливає на діяльність банків. Економічна нестабільність призводить до зростання ризиків кредитування, збитків від змін валютних курсів та інших фінансових ризиків, таких як інфляція та несподівані зміни в економіці.

Значно ускладнює діяльність банків недосконала регулятивна база та недостатнє забезпечення фінансової системи через брак чітких правил та регулятивних вимог, що збільшує ризики дестабілізації банків. Конкуренція на ринку банківських послуг знижує прибутковість банківських установ, оскільки вони мають забезпечити клієнтам привабливі умови обслуговування та кредитування. Низький рівень довіри до фінансових установ обмежує залучення депозитів та інвестицій у банки, що погіршує їх фінансову міцність та негативно впливає на їх здатність надавати кредити. Проблеми з корупцією та недостатня прозорість у фінансовому секторі збільшує фінансові ризики для банків та обмежує їх можливості розвитку.

Ефективне управління ресурсами, зокрема балансування між прибутковістю та ліквідністю, є критично важливим для забезпечення стабільності та надійності банківської системи, особливо в умовах, коли ресурси є обмеженими або стратегія управління активами та пасивами не є належно розвиненою.

Для покращення управління ресурсами банківські установи мають проводити комплексний аналіз ризиків, що дозволить ідентифікувати потенційні загрози для ліквідності та прибутковості і розробити стратегії їх управління. Розробка і впровадження ефективної стратегії управління фінансовими ресурсами та їх джерелами допоможе банку збалансувати свій портфель активів і пасивів таким чином, щоби забезпечити оптимальну ліквідність та прибутковість. Диверсифікація активів та джерел залучення коштів допоможе зменшити ризики та підвищити стійкість до економічних

коливань. Постійний моніторинг фінансового стану банку і ринкових умов дозволить своєчасно реагувати на зміни та вживати необхідні заходи для мінімізації ризиків. Ефективне управління ресурсами є ключовим елементом для забезпечення стійкості банків та підтримки довіри вкладників і фінансової стабільності в Україні.

Управління активами та пасивами у банківському секторі є критично важливим, оскільки воно впливає на всі аспекти фінансової діяльності банку, такі як його стійкість, прибутковість та ліквідність. Ефективне управління активами допомагає банкам досягати своїх фінансових цілей, таких як збільшення прибутку, зростання кредитно-інвестиційного портфеля, підтримка стійкості банку. Правильне управління активами та пасивами є ключовим для успішної діяльності банківських установ і забезпечує їхню конкурентоспроможність та стійкість на ринку.

Існує об'єктивна потреба у створенні стабільного та прозорого фінансового середовища, яке би сприяло розвитку банківського сектора та підвищенню довіри до фінансових установ. Необхідність подолання вад кредитного ринку, поліпшення внутрішнього управління, ризик-менеджменту та забезпечення дотримання найвищих стандартів прозорості та етики обумовлює актуальність теми кваліфікаційної роботи.

Мета кваліфікаційної роботи – розробка шляхів зростання доходності кредитних операцій банківської установи .

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки наступних ***завдань***:

- визначити сутність кредитних операцій банківської установи;
- систематизувати інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банківської установи;
- сформувати фінансово-економічний паспорт АТ «Комерційний банк «ГЛОБУС»;
- проаналізувати динаміку, обсяг та структуру кредитного портфеля;
- проаналізувати доходність кредитних операцій банківської установи;

- обґрунтувати шляхи зростання доходності кредитних операцій в умовах АТ «Комерційний банк «ГЛОБУС».

Об'єкт дослідження – процес банківського кредитування.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів банківського кредитування в умовах АТ «ГЛОБУС».

Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці, нормативний, економіко-математичне моделювання, факторний і коефіцієнтний аналіз.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові публікації вітчизняних вчених у фахових виданнях, академічні видання, монографії, матеріали наукових конференцій, інтернет-ресурси, матеріали фінансової звітності, податкової, статистичної звітності АТ «ГЛОБУС».

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності банківських установ.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 53 сторінках друкованого тексту, у тому числі 12 таблиць, 1 рисунок та 3 додатки на 24 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 45 найменувань і подано на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1. Сутність кредитних операцій банківської установи

Управління активами та пасивами банку є складним та багатограним процесом, який потребує глибокого аналізу та системного підходу, і має такі об'єкти (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Об'єкти управління активами та пасивами банку

Об'єкт	Його характеристика
Система кредитування та її регулювання	Вивчення структури кредитування, регулювання та законодавства, що впливає на цей процес, є критичним для розуміння і управління кредитним портфелем банку.
Стратегія надання кредитів та оцінка кредитного ризику	Розробка стратегій надання кредитів, визначення критеріїв прийняття рішень щодо кредитування та управління кредитним ризиком є важливими аспектами управління активами.
Управління ліквідністю	Розробка стратегій та методів забезпечення достатнього рівня ліквідності, управління розрахунковими потоками та резервами є необхідними для забезпечення фінансової стабільності банку.
Управління портфелем активів	Вивчення ефективних методів управління портфелем активів, розробка стратегій розміщення коштів та визначення оптимального співвідношення ризику та доходності є ключовими аспектами для досягнення фінансових цілей банку.

Джерело: власна розробка

Комплексний аналіз зазначених об'єктів та розробка відповідних стратегій є необхідними для ефективного управління діяльністю банку та забезпечення його стійкості та конкурентоспроможності на ринку.

Активи та пасиви банку взаємопов'язані, і недооцінка цього факту може призвести до ризиків для фінансової стійкості. Наприклад, невідповідність термінів депозитів та кредитів може створювати ризик ліквідності. Рациональне управління активами передбачає оптимальний розподіл ресурсів між різними видами активів, з урахуванням ризиків та потенційної прибутковості, що дозволяє банкам забезпечити ефективне

використання своїх ресурсів та досягти фінансових цілей. Правильне управління активами допомагає банкам зменшувати ризики та максимізувати прибуток, шляхом вибору оптимальної стратегії розміщення коштів та управління портфелем активів через використання інструментів диверсифікації портфелю, мінімізації кредитних ризиків та ефективного використання інвестицій.

Балансування між прибутковістю і ліквідністю є ключовою проблемою для банківських установ у всьому світі, включаючи Україну. Банки повинні мати достатню кількість ліквідних активів (готівка, депозити в центральному банку, легко реалізовані цінні папери тощо), щоб забезпечити виплату заборгованості перед вкладниками та іншими клієнтами в разі потреби. Недостатня ліквідність може призвести до серйозних проблем для банку, включаючи банкрутство. Банки також мають генерувати прибуток для своїх акціонерів та забезпечувати зростання капіталу, що вимагає здійснення кредитування та інших операцій, які можуть приносити прибуток. Балансування між прибутковістю і ліквідністю потребує уважного управління ризиками через використання інструментів оцінки кредитного ризику при наданні кредитів, інвестування в цінні папери тощо.

Банки повинні постійно моніторити свою фінансову ситуацію та ризики, пов'язані з ліквідністю та прибутковістю, і вживати відповідних заходів для їх управління. Успішні банки розвивають стратегії та політики, які дозволяють їм ефективно балансувати ці дві цілі, враховуючи конкретні умови ринку та внутрішні фінансові потреби.

Кредитна діяльність банку відіграє важливу роль у фінансовій системі, а кредитні операції виконують функції, наведені у табл. 1.2.

Оцінка кредитоспроможності позичальника - це один з найважливіших етапів у процесі кредитування для банку, який допомагає банкам зменшити ризик неповернення кредитів та забезпечити стабільність свого портфелю активів. Ключові аспекти оцінки кредитоспроможності позичальника систематизовано у табл. 1.3.

Таблиця 1.2

Функції кредитної діяльності банку

Функція	Її зміст
Надання кредитів	Банки надають кредити різним суб'єктам, таким як підприємства, підприємці, фізичні особи та уряд для фінансування різноманітних потреб - від покупки товарів і послуг до інвестицій у розвиток бізнесу.
Стимулювання економічного зростання	сприяє економічному зростанню, надаючи фінансову підтримку підприємствам та господарствам. Це дозволяє розвивати нові проекти, створювати робочі місця та сприяти загальному підвищенню рівня життя.
Фінансування інновацій	фінансування інноваційних проєктів та досліджень, які сприяють технологічному прогресу та підвищенню конкурентоспроможності економіки.
Управління ризиками	аналіз кредитного ризику та розробку стратегій його управління. Банки встановлюють критерії видачі кредитів та оцінюють кредитоспроможність клієнтів, щоб зменшити ризики неповернення кредитів.
Генерація прибутку	є одним із головних джерел прибутку для банків, які отримують відсотки за надання кредитів, що додається до їхніх доходів.

Джерело: власна розробка

Таблиця 1.3

Ключові аспекти оцінки кредитоспроможності позичальника

Аспект	Його характеристика
Минула кредитна історія	Аналіз попередніх кредитів допомагає визначити, чи позичник своєчасно виконував свої платежі та чи не мав проблем зі заборгованістю.
Фінансовий стан	Вивчення фінансового стану позичника допомагає зрозуміти його здатність відповідати за зобов'язання і включає аналіз доходів, витрат, активів та зобов'язань.
Діловий репутація	Оцінка становища позичника в діловому світі може дати банку уявлення про його досвід та успішність у веденні бізнесу.
Прогнозовані доходи та перспективи	Визначення майбутніх доходів та перспектив може допомогти банку оцінити здатність позичника повертати кредит у майбутньому.
Джерела погашення коштів	Оцінка доступних джерел погашення коштів допомагає банку зрозуміти, як позичник буде в змозі повертати кредит, включаючи поточні касові надходження, продаж активів та інші джерела фінансування.

Джерело: власна розробка

Ризик для банку не обмежується лише фінансовими втратами, він також означає можливість відхилення від поставлених цілей та недосягнення економічних результатів. Управління ризиками для банку охоплює багато

аспектів, і враховується не лише фінансовий аспект, але і стратегічний, операційний та репутаційний. Характеристику управління банківськими ризиками наведено у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Характеристика управління банківськими ризиками

№ п/п	Вид ризику	Його характеристика
1	Кредитний	ризик неповернення боргу позичальниками.
1.1	ризик контрагента (або ризик дефолту)	означає небезпеку того, що позичальник не зможе виконати свої зобов'язання щодо повернення кредиту або виплати відсотків.
1.2	ризик країн	пов'язані з економічною, політичною та соціальною ситуацією в країні, де знаходиться позичальник або де розташовані активи, заставлені як забезпечення кредиту.
2	Ринковий	ризик зміни цін на ринку або процентних ставок, що може вплинути на вартість активів банку.
3	Ліквідності	ризик, пов'язаний з недостатньою ліквідністю для виконання фінансових зобов'язань.
4	Операційний	ризик збитків, що виникають в результаті недостатнього або невідповідного контролю над операціями банку, людських помилок, технічних недоліків або шахрайства.
5	Репутаційний	ризик, пов'язаний з негативним впливом на репутацію банку в результаті невдалих дій або скандалів.

Джерело: власна розробка

Банки оцінюють кредитоспроможність клієнтів перед наданням кредиту, а також мають стратегії управління неплатоспроможністю.

Основними кредитними ризиками є:

- ризик контрагента (або ризик дефолту), викликаний фінансовими труднощами, банкрутством або іншими обставинами, які перешкоджають позичальнику у виконанні своїх зобов'язань;

- ризики країн, які включають зміни у законодавстві, валютні ризики, політичні турбуленції та інші фактори, що впливають на можливість позичальника виконати свої зобов'язання.

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банківської установи

Кредитні операції є важливим інструментом фінансового посередництва, який сприяє розвитку економіки шляхом стимулювання виробництва, інвестицій та споживання.

Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV визначає сутність кредитних операцій як ключового елементу діяльності банків та фінансових установ. Основні характеристики кредитних операцій включають:

- розміщення від свого імені коштів, які належать їм, у вигляді кредитів юридичним та фізичним особам;

- банки встановлюють умови надання кредитів, такі як відсоткова ставка, строк, сума кредиту та інші умови, відповідно до своїх політик та стратегій. Також, вони несуть ризик невідшкодованих втрат у разі невиконання позичальниками своїх зобов'язань;

- банки залучають кошти від різних джерел, включаючи вклади юридичних та фізичних осіб, які потім використовуються для надання кредитів;

- кредитні операції регулюються законодавством про банки та банківську діяльність країни, в якій вони проводяться шляхом визначення їх типів, прав та обов'язків банків та позичальників, процедур надання кредитів, регулятивних вимог до кредитного портфеля банків тощо.

«Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями», затверджене Постановою НБУ від 30.06.2016 № 351 визначає зміст кредитної операції як вид активних банківських операцій, пов'язаних із розміщенням залучених банком коштів. Кредитними є такі операції:

- надання кредитів та позик на тимчасових умовах або за певний строк;
- надання гарантій, акредитивів, порук, акцептів або авалей;

- розміщення депозитів клієнтів та залучення коштів на ринках міжбанківського кредитування;
- факторингові операції, які включають викуп непогашених рахунків-фактур від підприємств та надання їм фінансової підтримки;
- операції фінансового лізингу, де банк надає у користування обладнання або майно за плату;
- видача кредитів за допомогою векселів або операцій зворотного репо;
- відстрочення платежу або розстрочення платежу за активами, які були продані банком.

Відповідно до Постанови НБУ від 28.08.2001 № 368 «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» кредитні операції включають в себе активні операції, пов'язані з наданням клієнтам залучених коштів у тимчасове користування, а також прийняття зобов'язань про надання коштів у тимчасове користування, а саме:

- надання кредитів у формі готівкових або безготівкових кредитів, кредитів на фінансування будівництва житла, кредитів у формі врахування векселів, факторингових операцій, операцій репо, фінансового лізингу тощо;
- прийняття зобов'язань про надання коштів у формі гарантій, поручительств, авалів тощо;
- операції з купівлі та продажу цінних паперів: Банк може виконувати ці операції за дорученням клієнтів або від свого імені, включаючи андеррайтинг (продаж цінних паперів випусником на ринку капіталів);
- продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми.

«Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України», затвержені Постановою Національного банку України від 02.08.2004 № 361, регламентують основні етапи кредитного адміністрування, представлені у табл. 1.5. Ефективне кредитне адміністрування дозволяє банкам ефективно управляти своїм кредитним портфелем та знижувати ризики, пов'язані з наданням позик.

Основні етапи кредитного адміністрування банківськими установами

Етапи	Їх характеристика
Прийняття та перегляд документації щодо надання позики	збір та перегляд усієї необхідної документації від клієнта, який звертається за кредитом.
Аналіз фінансової інформації та застави	аналіз фінансового стану клієнта, його здатності погасити кредит та оцінює заставу, яку клієнт може надати.
Прийняття кредитного рішення	банк вирішує, чи надавати кредит клієнту, а також визначає умови кредитування, такі як розмір кредиту, строк, відсоткова ставка тощо.
Операційні процедури	укладення кредитного договору, реєстрацію кредиту в системі банку, виділення коштів клієнту тощо.
Стягнення боргу	моніторинг платежів клієнта та здійснює стягнення боргу у випадку порушення умов кредитування.
Робота з проблемними позиками	управління проблемними кредитами, в тому числі забезпечення належного обліку кредитів та розроблення стратегій по врегулюванню простроченої заборгованості.

Джерело: власна розробка

Закон України від 23.06.2005 № 2704-IV «Про організацію формування та обігу кредитних історій» визначає дефініцію кредитної історії. Вона включає в себе інформацію про фізичну або юридичну особу, яка ідентифікує її, а також дані про виконання нею фінансових зобов'язань за кредитними договорами. Ця інформація включає в себе дані про погашення кредитів вчасно чи з простроченням, наявність непогашених заборгованостей, а також інші фінансові відомості, які можуть впливати на кредитоспроможність особи. Законодавство України встановлює правила та вимоги щодо збору, обробки та зберігання кредитної історії з метою забезпечення захисту особистих даних та конфіденційності фінансової інформації клієнтів.

Відповідно за зазначеного Закону України кредитним є правочин, за яким виникає, змінюється або припиняється зобов'язання фізичної або юридичної особи щодо сплати грошових коштів користувачу протягом певного часу у майбутньому. Форми кредитних правочинів систематизованого у табл. 1.6.

Форми кредитних правочинів

Кредитні правочини	Їх характеристика
Кредитні угоди	Договори про надання кредиту або позики, за якими позичальник зобов'язується повернути позичальнику певну суму коштів плюс відсотки протягом визначеного терміну.
Угоди страхування	Договори страхування, за якими страхувальник (фізична або юридична особа) зобов'язується сплатити певну суму страховій компанії за захист від певних ризиків.
Угоди купівлі-продажу з відстроченням платежу	Договори купівлі-продажу майна, за якими покупець зобов'язується сплатити продавцю певну суму коштів протягом певного терміну з відстроченням платежу.
Кредитні картки	Угоди про використання кредитних карток, за якими власник картки може користуватися кредитом, наданим банком, для покупок та інших транзакцій.

Джерело: власна розробка

Наказ Фонду державного майна України від 29.05.2017 № 866 «Про затвердження Порядку оцінки права вимоги за зобов'язанням, що виникає внаслідок здійснення кредитної операції» визначає кредитний портфель як сукупність груп прав вимог, які представляють собою зобов'язання боржника перед кредитором і об'єднуються разом в один об'єкт для оцінки, аналізу та управління. Кредитний портфель включає різні види кредитів та позик, наданих банком або іншими фінансовими установами, у т.ч. корпоративні кредити, іпотечні позики, кредитні картки, споживчі кредити, угоди факторингу тощо. Управління кредитним портфелем включає в себе ризик-орієнтоване прийняття рішень щодо надання кредитів, контроль за кредитними ризиками, аналіз платоспроможності позичальників та моніторинг виконання кредитних угод.

Відповідно до Закону України «Про споживче кредитування» від 15.11.2016 № 1734-VIII кредитний брокер може бути юридичною особою або фізичною особою - підприємцем, яка виступає в інтересах кредитодавця та здійснює посередницьку діяльність у сфері споживчого кредитування. Їхнє завдання полягає в тому, щоби допомогти клієнтам знайти найбільш

підходящі кредитні угоди, розуміючи їхні потреби та можливості. Кредитний брокер може забезпечити консультації щодо різних видів кредитів, поради з щодо умов кредитування, допомогу у складанні документації та підготовці кредитних заявок, а також відстоювати інтереси клієнта перед кредитором. Кредитні брокери отримують винагороду у вигляді комісійних від кредиторів за успішно укладені угоди з кредитування.

Відповідно до зазначеного Закону України кредитний посередник може бути фізичною особою, фізичною особою - підприємцем або юридичною особою. Основною функцією кредитного посередника є надання посередницьких послуг у сфері споживчого кредитування від імені, в інтересах та за дорученням кредитора або від свого імені в інтересах кредитора. Кредитний посередник може допомагати клієнтам у виборі оптимальних кредитних пропозицій, здійсненні необхідних формальностей для отримання кредиту, а також у вирішенні інших питань, пов'язаних із кредитуванням. Важливою рисою кредитного посередника є те, що він не виступає як кредитор, а лише надає посередницькі послуги між клієнтами і кредиторами.

Кредитний збиток - це різниця між теперішньою вартістю грошових потоків згідно з умовами договору та теперішньою вартістю грошових потоків, які банк очікує отримати, дисконтованих за ефективною ставкою. Банк зазнає кредитний збиток навіть, якщо очікує отримати всю суму за договором у повному обсязі, але пізніше, ніж передбачено договором

Постанова Національного банку України від 21.02.2018 № 14 «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України» визначає поняття «кредитний збиток» як різницю між теперішньою вартістю грошових потоків згідно з умовами кредитного договору та теперішньою вартістю грошових потоків, які банк очікує отримати, дисконтованих за ефективною ставкою. Кредитний збиток виникає, коли банк не отримує вчасно або не отримує взагалі всю суму, яка має бути сплачена за кредитним договором, через невиконання кредитором

позичником, затримку у погашенні, або внаслідок інших обставин, що призводять до неповного або несвоєчасного повернення кредитних коштів. Кредитний збиток є важливим показником для банків, оскільки він відображає ризик неповернення кредиту та може впливати на їхню фінансову стабільність і прибутковість. Тому банки враховують його при оцінці кредитного ризику та прийнятті рішень щодо надання кредитів.

Відповідно до Постанови НБУ від 04.05.2018 № 50 «Про затвердження Положення про Кредитний реєстр Національного банку України» кредитний реєстр - це інформаційна система, яка забезпечує збирання, накопичення, зберігання, зміну, використання та поширення інформації про кредитні операції банків та про стан виконання зобов'язань за такими операціями.

Основні функції кредитного реєстру включають:

- збирання та накопичення інформації про кредитні операції, які здійснюються банками, включаючи інформацію про позичальників, умови кредиту, суми кредитів, терміни погашення та інші важливі параметри;

- зберігання та зміна інформації про кредитні операції у відповідності з вимогами законодавства та правилами банківської діяльності;

- використання та аналіз інформації про кредитні операції для проведення аналізу кредитного портфеля, оцінки кредитного ризику, прийняття рішень щодо надання кредитів тощо;

- класифікація кредитів: Інформація в кредитному реєстрі може бути класифікована за різними критеріями, такими як тип кредиту, термін погашення, рейтинг кредитного ризику тощо.

Кредитний реєстр є важливим інструментом для банків та фінансових установ, оскільки допомагає забезпечувати ефективне управління кредитним портфелем та контроль за виконанням кредитних зобов'язань.

Відповідно до Закону України від 30.10.1996 № 448/96-ВР «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» кредитний рейтинг є умовним виразом кредитоспроможності об'єкта рейтингування, який може бути як конкретним суб'єктом (наприклад,

корпорацією, державою), так і його окремим борговим зобов'язанням. Кредитний рейтинг виражається за допомогою спеціальної шкали, яка визначає рівень кредитного ризику, пов'язаного з об'єктом рейтингування. Кредитні рейтинги можуть бути встановлені різними рейтинговими агентствами і виражені за національною шкалою кредитних рейтингів. Ці рейтинги мають буквенне або цифрове позначення, яке вказує на рівень кредитного ризику. Наприклад, AAA або AA використовуються для об'єктів з найвищим рівнем кредитної спроможності, тоді як D або C можуть вказувати на об'єкти з найнижчим рівнем кредитної спроможності. Кредитні рейтинги є важливим інструментом для інвесторів, кредиторів та фінансових установ при оцінці кредитного ризику та прийнятті рішень щодо інвестування або надання кредитів. Вони допомагають забезпечити прозорість та стабільність фінансових ринків, а також знижують ризики для учасників ринку.

Важливим джерелом інформаційного забезпечення аналізу кредитних операцій банківської установи є облікова політика, яка включає в себе всі аспекти обліку операцій з кредитування та нарахування резервів для компенсації можливих втрат за кредитними операціями. Основні положення облікової політики в частині кредитної політики представлені у табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Основні положення облікової політики в частині кредитної політики

Положення	Його основний зміст
1	2
Облік кредитних операцій за видами та строками	кожен тип кредитної операції (наприклад, іпотечний кредит, автокредит, кредитна картка тощо) має свої власні облікові процедури, а також облік строків виплати та погашення кредиту.
Облік застав за кредитами	облік та оцінку майна, яке надається як застава при наданні кредиту.
Облік простроченої та безнадійної заборгованості	процес виявлення та обліку кредитів, що мають прострочені платежі, а також процес визначення та обліку безнадійної заборгованості (коли неможливо очікувати повного погашення боргу).

1	2
Облік доходів, нарахованих за виданими кредитами	облік відсотків та інших фінансових вигод, які отримує банк від кредитних операцій.
Нарахування, облік та використання резервів для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями	процес формування та використання резервів на випадок можливих втрат в результаті невиплат за кредитними операціями.

Джерело: власна розробка

Основними вимогами до облікової політики банку є такі:

- вона має забезпечувати чіткість та достовірність інформації, яка подається у фінансовій звітності банку;
- вона має відповідати вимогам НБУ та інших регуляторів щодо складання та оприлюднення фінансової звітності;
- звітні форми мають бути складені відповідно до встановлених стандартів та інструкцій, що забезпечує їх порівнянність та зрозумілість для зацікавлених сторін;
- вона може передбачати використання автоматизованих систем обліку та звітності для забезпечення ефективності та швидкості процесу;
- вона має враховувати не лише облікові аспекти, але й стратегії управління ризиками, зокрема щодо кредитного ризику, ліквідності та фінансової стійкості банку.

В серпні 2023 року НБУ затвердив Концепцію відкритого банкінгу, що визначає напрями розвитку, дорожню карту та основні вимоги до його впровадження в Україні. *Open Banking* передбачає структурований і безпечний обмін даними між надавачами платіжних послуг через відкриті *API (Application Programming Interface)* та наближає український платіжний ринок до європейського.

Спільним рішенням НБУ, Міністерства фінансів України, НКЦПФР, ФГВФО затверджено нову Стратегію розвитку фінансового сектору України, розробка якої було передбачено Меморандумом про економічну й фінансову

політику між Україною та МВФ. Вона передбачає, що спільні дії регуляторів та ФГВФО у фінансовому секторі мають спрямовані на досягнення 5 стратегічних цілей: макроекономічна стабільність, фінансова стабільність, фінансове забезпечення відновлення країни, надання сучасних фінансових послуг, інституційна спроможність регуляторів банківського ринку.

За ініціативою НБУ було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення державного регулювання ринків фінансових послуг» від 22.11.2023 № 3498-IX, який запроваджує відповідальне кредитування в Україні. Його основними положеннями є:

- встановлення граничного розміру вартості кредиту для споживача;
- поетапне зниження максимальної денної ставки у розмірі не більше ніж 1 % на день;
- обов’язок зазначення у договорі про споживчий кредит рівня денної процентної ставки;
- право НБУ встановлювати мінімальні вимоги до перевірки кредитоспроможності позичальника для якісного зменшення боргового навантаження на одного позичальника;
- зобов’язання банківських установ передавати інформацію щодо всіх споживчих кредитів незалежно від суми мінімум до одного бюро кредитних історій, включеного до їх Єдиного реєстру;
- заборона пролонгації договорів споживчого кредитування в односторонньому порядку в частині строку користування кредитом. Їх продовження має здійснюватися виключно за домовленістю сторін шляхом укладення додаткового договору.

1.3. Фінансово-економічний паспорт АТ «Комерційний банк «ГЛОБУС»

Відкрите акціонерне товариство «КБ «Глобус» зареєстровано

Національним банком України 29.11.2007. Свідоцтво про реєстрацію №320. НБУ видав банку Ліцензію №240 від 29.01.2008.

У зв'язку з внесенням змін в Закон України «Про банки і банківську діяльність» у березні 2011 року ВАТ «КБ «ГЛОБУС» було перейменовано у ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС».

26.10.2011 «ПАТ «КБ «ГЛОБУС» отримав нову банківську Ліцензію на право надання банківських послуг і Генеральну ліцензію на здійснення валютних операцій. 28.12.2020 було змінено тип акціонерного товариства Банку (з публічного на приватне), також змінено найменування Банку, яке після змін є таким АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС». У зв'язку із змінами АТ «КБ «ГЛОБУС» отримав від НБУ нову банківську ліцензію від 21.01.2021.

З моменту заснування Банк постійно і динамічно розвивається. Регіональна мережа Банку складається з 30 відділень. Станом на 01.12.2022 АТ «КБ «ГЛОБУС» має кореспондентські відносини з 10 іноземними банками-нерезидентами (зокрема, банк Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії STONEX FINANCIAL LTD, зареєстрований у м. Лондон). Для проведення максимально швидких розрахунків з контрагентами використовуються кореспондентські рахунки типу «Ностро», відкриті в банках-кореспондентах.

АТ «КБ «ГЛОБУС» має Ліцензії НКЦПФР на право провадження професійної діяльності на фондовому ринку у сфері торгівлі цінними паперами, що підтверджується такими Свідоцтвами: Серія АЕ №263178 (дилерська діяльність); Серія АЕ №263177 (брокерська діяльність); Серія АЕ №263375 (депозитарна діяльність). Рішенням НКЦПФР № 1061 від 04.11.2023 року Банк отримав ліцензію на провадження діяльності із зберігання активів ІСІ.

Основні відомості про АТ «КБ «ГЛОБУС» наведено у табл. 1.8.

Основні відомості про АТ «КБ «ГЛОБУС»

Ознака	Її характеристика
1. Повне найменування	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»
2. Серія і номер свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи (за наявності)	A01 №482233
3. Дата проведення державної реєстрації	29.11.2007
4. Територія (область)	м. Київ
5. Статутний капітал (грн)	300000000
6. Середня кількість працівників (осіб)	476
7. Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД	64.19 Інші види грошового посередництва
8. Органи управління	Загальні збори акціонерів, Наглядова рада, Правління.
9. Банки, що обслуговують емітента:	
1) за поточним рахунком у національній валюті	Національний банк України
МФО банку	300001
поточний рахунок	32000120801026
2) за поточним рахунком у іноземній валюті	ПАТ «ПУМБ»
МФО банку	334851
поточний рахунок	1600412

Джерело: www.smida.gov.ua

Рейтингове агентство «Експерт-Рейтинг» привласнило АТ «КБ «ГЛОБУС» кредитний рейтинг за національною шкалою на рівні uaAAA, а також рейтинг депозитів на рівні ua2+ за шкалою.

Єдиним акціонером АТ «КБ «ГЛОБУС» є ТОВ «УКРАЇНСЬКІ МЕДІА ТЕХНОЛОГІЇ» (код ЄДРПО 32982997), адреса: 04073 Україна, м.Київ, пров. Куренівський, 19/5.

Схематичне зображення структури власності АТ «КБ «ГЛОБУС» станом на 01 січня 2024 року наведено на рис. 1.1.

АТ «КБ «ГЛОБУС» бере активну участь у ряді міжбанківських об'єднань, асоціацій та міжнародних організацій, зокрема є дійсним членом: Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (свідоцтво № 193), Незалежної Асоціації банків України, Фондових бірж «Перспектива» і «ПФТС», Товариства всесвітніх міжбанківських фінансових телекомунікацій

S.W.I.F.T., Асоціації «Українська Національна група Членів та Користувачів СВІФТ «УКРСВІФТ», Професійної Асоціації учасників Ринків капіталу і Деривативів, Національного депозитарію України, ПрАТ «Перше всеукраїнське бюро кредитних історій», Систем грошових переказів «RIA», «IntelExpress», «TransferGo» та AVERS №1, Міжнародної платіжної системи *Master Card Worldwide*, Всеукраїнської мережі доброчесності та комплаєнсу *UNIC*.

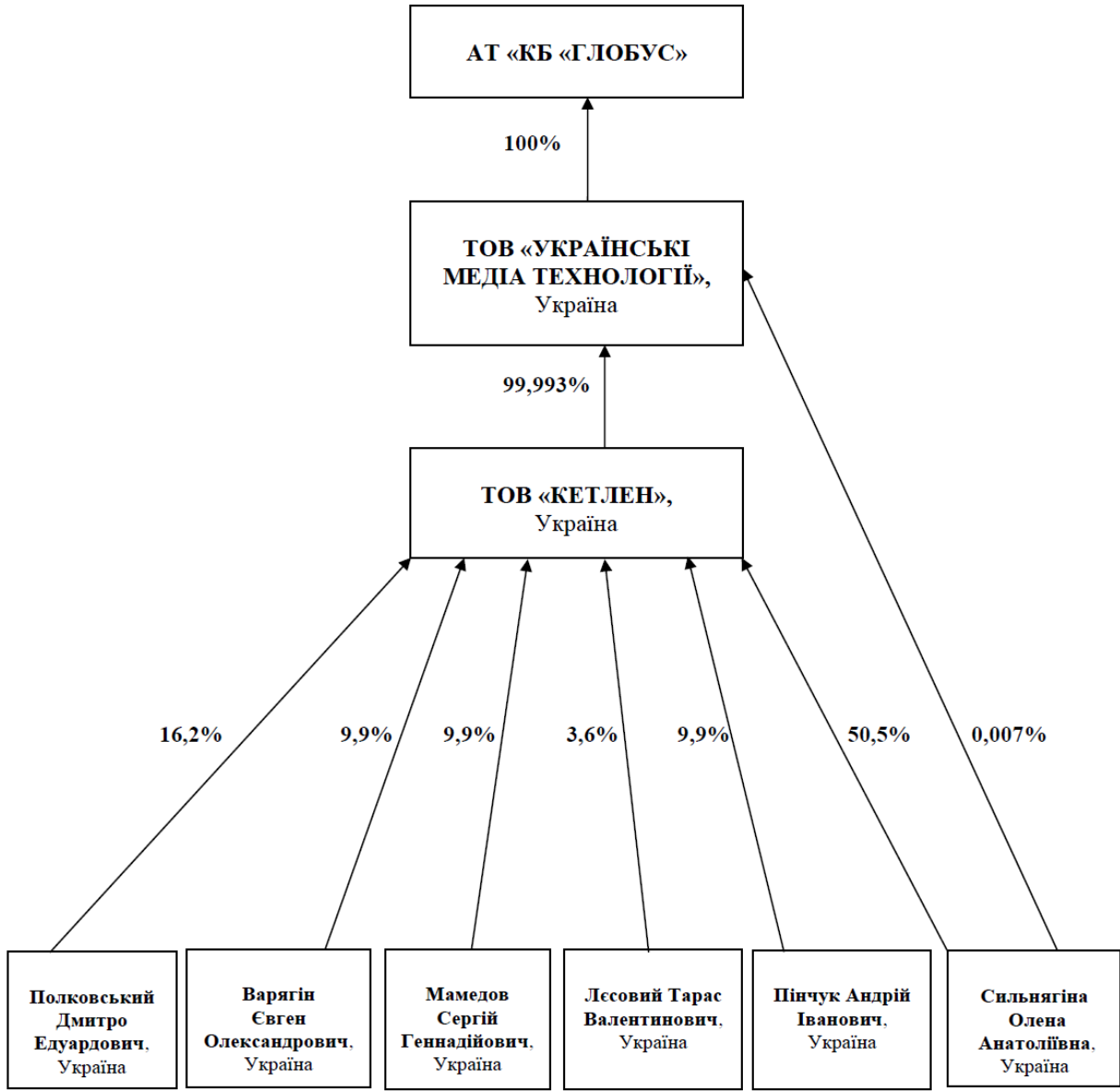

Рис. 1.1 - Схематичне зображення структури власності АТ «КБ «ГЛОБУС» станом на 01.01.2024

Джерело: сайт банку

Відповідно до організаційної структури АТ «КБ «ГЛОБУС» органами управління Банку є Загальні Збори Акціонерів (вищий орган управління), Правління Банку (виконавчий орган управління). Органом контролю Банку є Наглядова Рада Банку. Внутрішній контроль АТ «КБ «ГЛОБУС» має трьохрівневу структуру:

- 1) бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки діяльності;
- 2) підрозділи з управління ризиками та контролю за дотриманням норм (комплаєнс);
- 3) підрозділ внутрішнього аудиту.

В АТ «КБ «ГЛОБУС» діють колегіальні органи - комітети: з питань управління активами та пасивами, кредитний, тарифний, аудиторський, з питань фінансового моніторингу. Комітети засідають за потреби, але не рідше одного разу на місяць. Їх рішення документуються та доводяться до відома відповідальних осіб АТ «КБ «ГЛОБУС» .

Кінцевим бенефіціарним власником АТ «КБ «ГЛОБУС» станом на 31.12.2023 р. є Сильнягіна Олена Анатоліївна. Вона володіє 50,5% статутного капіталу ТОВ «КЕТЛЕН», якому належить 99,993% у ТОВ «Українські медіа технології», якому належить 100% акцій банку. Опосередкованим власником істотної участі в Банку є ТОВ «КЕТЛЕН» (володіє 99,993% статутного капіталу ТОВ «УМТ»).

Пріоритетними напрямками діяльності АТ «КБ «ГЛОБУС» є:

- кредитування малого та середнього бізнесу;
- іпотечне кредитування на первинному ринку;
- автокредитування;
- операції на міжбанківському валютному ринку;
- впровадження нових ефективних методів роботи з клієнтами та підвищення якості їх обслуговування;
- збільшення обсягу виконуваних операцій, розширення та вдосконалення спектру пропонованих послуг в умовах зростання конкуренції на фінансових ринках і підвищення рівня банківського сервісу;

- ефективно використання та розміщення ресурсів, як наявних, так і запозичених;

- диверсифікація діяльності за різними напрямками з метою зниження банківських ризиків;

- виважена цінова (тарифна) політика;

- професіоналізм і енергійність працюючого персоналу.

Таким чином досліджуваний банк займає вагоме місце на ринку банківських послуг. Для визначення ефективності кредитної політики визначено нормативи її ризику, систематизовано у табл. 1.9.

Таблиця 1.9

Нормативи кредитного ризику АТ КБ «Глобус» станом на 31.12.2023

№ з/п	Назва нормативу	Рекомендоване значення, %	Фактичне значення, %	Висновок
1	2	3	4	5
1	максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	не більше 25	10,27	виконується
2	великих кредитних ризиків (Н8)	не більше 800	651	виконується
3	максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9)	не більше 5	4,45	виконується
4	максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (Н10)	не більше 30	9,53	виконується

Джерело: www.smida.gov.ua

Усі вищезазначені нормативи відповідають нормам, що говорить про надійність та ефективність кредитної політики банку.

В АТ КБ «Глобус» вибудовано систему внутрішнього контролю з урахуванням міжнародних стандартів і найкращих практик. Використання загальноприйнятих міжнародних підходів дозволяє банку забезпечити високий рівень надійності та ефективності своєї системи внутрішнього контролю шляхом застосування таких інструментів, методів і процедур:

- створення ефективного контрольного середовища, відповідної організаційної структури та керівних принципів, що сприяють забезпеченню

ефективності кредитного контролю;

- розробка стратегій та політик виявлення, оцінки та управління кредитними ризиками;

- розробка та впровадження контрольних процедур та політик для забезпечення відповідності кредитних операцій вимогам законодавства, внутрішнім стандартам та процедурам;

- забезпечення належного функціонування інформаційних систем для збору, обробки та збереження даних, а також для ефективної комунікації між відділами та рівнями управління;

- проведення регулярного моніторингу виконання контрольних процедур та незалежних аудитів для оцінки ефективності системи внутрішнього контролю.

Висновки до розділу 1

1. Банки здійснюють кредитні операції у своїй діяльності для генерації прибутку та управління ризиками. Ці операції становлять основну частину діяльності банку і мають велике значення для економіки, надаючи фінансову підтримку різним секторам та клієнтам.

2. Встановлено, що кредитна діяльність банків є важливим стимулом для економічного розвитку та забезпечення функціонування фінансової системи. Систематизовано ключові аспекти оцінки кредитоспроможності позичальника, які допомагають банку зрозуміти рівень ризику, пов'язаний з видачею кредиту, та прийняти обґрунтоване рішення щодо надання кредиту певному клієнту.

3. Кредитні правочини передбачають обов'язок платежу в майбутньому і має відповідні юридичні наслідки при невиконанні зобов'язань. Показано, що управління ризиками включає розробку стратегій, процедур і систем, спрямованих на виявлення, оцінку, контроль і мінімізацію ризиків у всіх

аспектах діяльності банку. Це допомагає забезпечити стійкість та надійність фінансових і економічних результатів банку.

4. Основними кредитними ризиками є: ризик контрагента (або ризик дефолту), викликаний фінансовими труднощами, банкрутством або іншими обставинами, які перешкоджають позичальнику у виконанні своїх зобов'язань; ризики країн, які включають зміни у законодавстві, валютні ризики, політичні турбуленції та інші фактори, що впливають на можливість позичальника виконати свої зобов'язання.

5. Систематизовано інформацію, яка включається в облікову політику з метою забезпечення правильного та точного обліку всіх фінансових операцій, пов'язаних з кредитуванням, а також для визначення стратегій управління ризиками та моніторингу фінансової стійкості банку. Узагальнено принципи облікової політики банку, спрямовані на забезпечення надійності та достовірності фінансової звітності банку, а також на забезпечення відповідності його діяльності законодавчим та регуляторним вимогам.

6. Узагальнено елементи системи внутрішнього контролю, які спільно допомагають забезпечити надійність, ефективність та відповідність кредитної діяльності банку вимогам міжнародних стандартів та регуляторів. Ефективне управління кредитним портфелем є ключовим завданням для банків та інших фінансових установ, оскільки це допомагає забезпечити стабільність та прибутковість їхньої діяльності, а також зниження ризиків.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ АТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС» ТА ШЛЯХИ ЗРОСТАННЯ ЇХ ДОХОДНОСТІ

2.1. Аналіз динаміки, обсягу та структури кредитного портфеля

Інформаційна модель, спрямована на формування кредитно-інвестиційного портфелю, має за мету надання об'єктивної та неупередженої інформації для прийняття рішень у банківській установі. Її задачами є:

- збір та упорядкування даних щодо об'єкту кредитно-інвестиційної угоди та всієї інформації про оточуюче середовище, такої як фінансові звіти, статистичні дані, ринкова інформація тощо;

- надання аналітичної та об'єктивної інформації, яка допомагає у прийнятті рішень щодо кредитно-інвестиційних операцій у формі різноманітних звітів, аналізу ризиків, прогнозування фінансових показників тощо;

- надання обґрунтування для прийняття рішення щодо кредитно-інвестиційної угоди, включаючи можливі ризики, переваги та недоліки, які пов'язані з такою угодою.

Об'єктом інформаційної моделі є кредитно-інвестиційна угода, а суб'єктом - банківська установа. Інформаційна база, на яку вона опирається, включає нормативно-правові документи, звітність установи, саму кредитно-інвестиційну угоду та результати фінансового аналізу.

Для аналізу кредитно-інвестиційного портфелю можна використовувати показники, наведені у табл. 2.1. Аналіз цих показників дозволить оцінити рівень ризику та ефективність управління кредитно-інвестиційним портфелем банку.

Використання різних методичних прийомів для аналізу і узагальнення результатів дозволяє отримати більш повну та об'єктивну картину кредитно-інвестиційного портфелю банку.

Показники аналізу кредитно-інвестиційного портфеля банківської установи

Показник	Сума коштів, які	Значення показника
Міжбанківські кредити	банк позичає або отримує в позику від інших банків	вказує на рівень ліквідності та кредитоспроможності банку
Кредити фізичних та юридичних осіб (без коригування на резерви)	банк позичає своїм клієнтам	вказує на обсяг кредитного ризику, що взятий на себе банком
Резерв під кредити та заборгованість клієнтів	банк виділяє на покриття можливих збитків в результаті невідплати кредитів або заборгованості клієнтів	вказує на рівень ризику непогашення кредитів
Цінні папери	банк інвестує в різні фінансові інструменти, такі як акції, облігації, депозитні сертифікати тощо	вказує на диверсифікацію та ризикованість інвестицій банку
Кредитно-інвестиційний портфель	Сума коштів, яка представляє собою загальну вартість кредитів, інвестицій та інших активів банку	вказує на обсяг та структуру активів банку

Джерело: власні розробки

Основними з них є:

- порівняння різних показників кредитно-інвестиційного портфелю для різних періодів або порівняння з аналогічними банками для виявлення тенденцій, аномалій та потенційних проблем;
- аналіз фінансових показників, таких як дохідність, ліквідність, рентабельність та інші, для оцінки фінансового стану та результативності кредитно-інвестиційного портфелю;
- використання базових математичних операцій для обчислення різних показників, таких як середні значення, відсоткові зміни тощо;
- використання моделей для прогнозування розвитку кредитно-інвестиційного портфелю на основі різних сценаріїв та умов;
- створення матриці, що відображає різні види кредитних операцій та ступінь їх ризику, і допомагає класифікувати кредити за рівнем ризику та приймати обґрунтовані рішення щодо кредитування.

При попередньому аналізі перед кредитно-інвестиційними операціями потрібно враховувати не лише внутрішні параметри боргових інструментів, а й зовнішні фактори, такі як ринкові умови та загальний стан фінансового ринку, систематизовані у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Фактори, які впливають на аналіз кредитно-інвестиційних операцій

Фактори	Напрями аналізу
Ринкові умови	індикатори поточного стану фінансового ринку, таких як ставки проценту, курси валют, рівень інфляції, кон'юнктура ринку цінних паперів, які впливають на дохідність та ризик інвестицій
Макроекономічні показники	загальні економічні показники (ВВП, рівень безробіття, індекси споживчої довіри), які вказують на перспективи економічного зростання та можливі ризики для інвестицій
Політичні та геополітичні ризики	вплив політичних та геополітичних факторів на ринкові умови та стабільність фінансових ринків
Ринкова волатильність	вплив рівня волатильності на ринку на ризики та можливості здійснення успішних кредитно-інвестиційних операцій
Тренди та прогнози	вплив трендів та прогнозів розвитку ринків на прийняття обґрунтованих рішень щодо кредитно-інвестиційних операцій

Джерело: власні розробки

Цей комплексний аналіз допомагає зменшити ризики та забезпечує підґрунтя для прийняття ефективних рішень у сфері кредитно-інвестиційних операцій. Протягом 2021-2023 років вартість АТ КБ «Глобус» зросла з 1355777 тис. грн. до 1498889 тис. грн. (табл. 2.3), або на 143112 тис. грн. (10,56%). Приріст обумовлений зростанням коштів в інших банках (на 783455 тис. грн., або на 2292,48%). Натомість вартість кредитів та заборгованість клієнтів скоротилася на 586308 тис. грн., або на 71,07%.

Приріст пасивів обумовлений зростанням зобов'язань на 87060 тис. грн., або на 7,77%, а також власного капіталу – на 56072 тис. грн., або на 23,87% (за рахунок зростання статутного капіталу з 1,6 млрд. грн. до 3,0 млрд. грн.)

Таблиця 2.3

Динаміка активів і пасивів АТ КБ «Глобус»

Найменування статті	Примітки	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	Абс. приріст, тис. грн.	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Активи							
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	230645	117809	307327	158801	-71844	-31,15
Торгові цінні папери	7	0	0	520688	186575	186575	
Інші фінансові активи, що обліковуються за СВ через прибуток або збиток	8	115866	242166	0	12520	-103346	-89,19
Кошти в інших банках	9	34175	80605	1232312	817630	783455	2292,48
Кредити та заборгованість клієнтів	10	824967	720411	256507	238659	-586308	-71,07
Інвестиційна нерухомість	14	71626	56568	340	562	-71064	-99,22
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		606	497	20000	126	-480	-79,21
Відстрочений податковий актив		51	16	0	0	-51	-100,00
Основні засоби та нематеріальні активи	16	62391	65640	72713	61614	-777	-1,25
Інші фінансові активи	17	11519	65686	16295	20399	8880	77,09
Інші активи	18	2328	1778	13531	2003	-325	-13,96
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	19	1603	2859	5186	0	-1603	-100,00
Усього активів		1355777	1354035	2444899	1498889	143112	10,56
Зобов'язання							
Кошти банків	20	181170	157692	1	33	-181137	-99,98
Кошти клієнтів	21	714536	715908	1936994	1068730	354194	49,57
Боргові цінні папери, емітовані банком	22	3195	0	0	0	-3195	-100,00
Інші залучені кошти	23	94594	163940	20257	9889	-84705	-89,55
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		0	0	59961	37492	37492	

Закінчення табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
Резерви за зобов'язаннями	24	3119	11568	9371	3370	251	8,05
Інші фінансові зобов'язання	25	59691	6051	27368	20839	-38852	-65,09
Інші зобов'язання	26	4080	3789	13078	7073	2993	73,36
Субординований борг	27	60441	60441	60441	60440	-1	0,00
Усього зобов'язань		1120826	1119389	2127471	1207886	87060	7,77
Власний капітал							
Статутний капітал	28	160000	160000	300000	300000	140000	87,50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		14951	38652	17428	-68992	-83943	-561,45
Резервні та інші фонди банку		60000	35994	0	60015	15	0,03
Усього власного капіталу		234951	234646	317428	291023	56072	23,87
Усього зобов'язань та власного капіталу		1355777	1354035	2444899	1498889	143112	10,56

Джерело: власні розрахунки

Протягом аналізованого періоду питома вага коштів в інших банках зросла з 2,52% до 54,55%, натомість частка кредитів та заборгованості клієнтів скоротилася з 60,85% до 15,92% (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка структури активів і пасивів АТ КБ «Глобус»

Найменування статті	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	Абс. приріст, %
Активи					
Грошові кошти та їх еквіваленти	17,01	8,70	12,57	10,59	-6,42
Торгові цінні папери	0,00	0,00	21,30	12,45	12,45
Інші фінансові активи, що обліковуються за СВ через прибуток або збиток	8,55	17,88	0,00	0,84	-7,71
Кошти в інших банках	2,52	5,95	50,40	54,55	52,03
Кредити та заборгованість клієнтів	60,85	53,20	10,49	15,92	-44,93
Інвестиційна нерухомість	5,28	4,18	0,01	0,04	-5,25
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	0,04	0,04	0,82	0,01	-0,04
Відстрочений податковий актив	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Основні засоби та нематеріальні активи	4,60	4,85	2,97	4,11	-0,49
Інші фінансові активи	0,85	4,85	0,67	1,36	0,51
Інші активи	0,17	0,13	0,55	0,13	-0,04
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	0,12	0,21	0,21	0,00	-0,12
Усього активів	100,0	100,00	100,00	100,00	0,00
Зобов'язання					
Кошти банків	13,36	11,65	0,00	0,00	-13,36
Кошти клієнтів	52,70	52,87	79,23	71,30	18,60
Боргові цінні папери, емітовані банком	0,24	0,00	0,00	0,00	-0,24
Інші залучені кошти	6,98	12,11	0,83	0,66	-6,32
Зобов'язання щодо податку на прибуток	0,00	0,00	2,45	2,50	2,50
Резерви за зобов'язаннями	0,23	0,85	0,38	0,22	-0,01
Інші фінансові зобов'язання	4,40	0,45	1,12	1,39	-3,01
Інші зобов'язання	0,30	0,28	0,53	0,47	0,17
Субординований борг	4,46	4,46	2,47	4,03	-0,43
Усього зобов'язань	82,67	82,67	87,02	80,59	-2,08
Власний капітал					
Статутний капітал	11,80	11,82	12,27	20,01	8,21
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1,10	2,85	0,71	-4,60	-5,71
Резервні та інші фонди банку	4,43	2,66	0,00	4,00	-0,42
Усього власного капіталу	17,33	17,33	12,98	19,42	2,09
Усього зобов'язань та власного капіталу	100,0	100,00	100,00	100,00	0,00

Джерело: власні розрахунки

Оснoву пасивів становлять зобов'язання, частка яких скоротилася з 82,67% до 80,59%. Найбільш вагомою статтею є кошти клієнтів, частка яких зросла з 82,67% до 87,02%.

Управлінський персонал АТ КБ «Глобус» робить складні професійні судження щодо ймовірностей визнання знецінення та оцінки розміру очікуваних кредитних збитків до настання дефолту з урахуванням імовірності настання всіх можливих подій протягом очікуваного строку дії кредиту. Певні припущення щодо виявлення значного зростання кредитного ризику, знецінення і визначення суми очікуваного відшкодування стосується таких факторів, як фінансовий стан позичальників, очікувані грошові потоки, ринкові ціни, справедлива вартість забезпечення. Очікувані збитки за портфелями кредитів та заборгованістю клієнтів перед АТ КБ «Глобус» є основою для формування резерву на покриття збитків від зменшення корисності. Детальну інформацію щодо резерву АТ КБ «Глобус» під очікувані кредитні збитки надають Примітка 4 «Принципи облікової політики» та Примітка 8 «Кредити та заборгованість клієнтів» до фінансової звітності.

Показники стану та оборотності кредитного портфеля АТ КБ «Глобус» наведено у табл. 2.5.

Основною складовою кредитного портфеля АТ КБ «Глобус» станом на 31.12.2023 (табл. 2.6) є кредити в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС - 50,51%. Також майже рівнозначною є питома вага кредитів на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС - 26,04%, та іпотечні кредити, що надані ФО, які обліковуються за АС - 23,41%.

Найбільший коефіцієнт ризику (табл. 2.7) мають кредити на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС, 66,1%, а також кредити в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС, - разом 25,86%, у т.ч. в НВ -24,89%, в ІВ - 37,43%.

Таблиця 2.5

Показники стану та оборотності кредитного портфеля АТ КБ «Глобус» за 2023 рік

Група	Синте- тичний рахунок	Назва	тип	Оборот за дебетом			Оборот за кредитом			Сальдо станом на 31.12.2023		
				усього	НВ	ІВ	усього	НВ	ІВ	усього	НВ	ІВ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
206	2060	Кошти банків в розрахунках у СГД	А	3394	0	3394	1620	0	1620	72200	3563	68637
	2063	Кредити в поточну діяльність СГД, які обліковуються за АС	А	128171	124386	3785	175611	173402	2209	985514	909366	76148
	2066	НП/Д за кредитами в поточну діяльність СГД, які обліковуються за АС	А	947	947	0	2071	2071	0	189	189	0
			П	0	0	0	0	0	0	-24679	-24679	0
	2068	Нараховані доходи за кредитами в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС	А	18864	18260	605	17177	16660	517	47283	45065	2218
2069	Резерв за кредитами в поточну діяльність СГД, які обліковуються за АС	П	41402	40684	719	34250	32841	1409	-254886	-226384	-28502	
208	2083	Іпотечні кредити СГД, які обліковуються за АС	А	0	0	0	23	23	0	700	700	0

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	2086	НП/Д за ІК, що надані СГД, які обліковуються за АС	А	0	0	0	3	3	0	0	0	0
			П	0	0	0	0	0	0	-71	-71	0
	2088	Нараховані доходи за ІК, що надані СГД, які обліковуються за АС	А	13	13	0	12	12	0	13	13	0
	2089	Резерв за ІК, що надані СГД, які обліковуються за АС	П	4	4	0	0	0	0	-23	-23	0
Розділ 20 - Усього				192795	184293	8502	230767	225012	5756	826240	707738	118502
220	2203	Кредити на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС	А	58065	58065	0	39025	39025	0	508087	508087	0
			П	0	0	0	0	0	0	-9857	-9857	0
	2206	НП/Д за кредитами на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС	А	3294	3294	0	5248	5248	0	9397	9397	0
			П	0	0	0	0	0	0	-9857	-9857	0
	2208	Нараховані доходи за кредитами на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС	А	10723	10723	0	8527	8527	0	127453	127453	0

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	2209	Резерв за кредитами на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС	П	8287	8287	0	9269	9269	0	-335840	-335840	0	
223	2233	Іпотечні кредити, що надані ФО, які обліковуються за АС	А	6842	6842	0	10075	10075	0	456787	456787	0	
	2236	НП/Д за ІК, що надані ФО, які обліковуються за АС	А	731	731	0	678	678	0	8928	8928	0	
			П	0	0	0	0	0	0	-9404	-9404	0	
	2238	Нараховані доходи за ІК, що надані ФО, які обліковуються за АС	А	7484	7484	0	6901	6901	0	10533	10533	0	
	2239	Резерв за ІК, що надані ФО, які обліковуються за АС	П	405	405	0	503	503	0	-18467	-18467	0	
Розділ 22 - Усього					95831	95831	0	80226	80226	0	747619	747619	0
260	2600	Кошти на вимогу СГД	А	43127061	41081262	2045799	43176145	41091221	2084923	103128	103128	0	
	2607	Нараховані доходи за кредитами овердрафт, що надані СГД	А	1546	1546	0	1102	1102	0	1504	1504	0	
	2609	Резерв за коштами на вимогу СГД	П	1072	1072	0	1896	1896	0	-5107	-5107	0	

Закінчення табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
262	2620	Кошти на вимогу ФО	A	1161089	982471	178619	1120398	982589	137809	72404	72404	0
	2621	Кошти на вимогу суб'єктів незалежної професійної діяльності	A	1951	1951	0	1572	1572	0	0	0	0
	2627	Нараховані доходи за кредитами овердрафт, що надані ФО	A	2363	2363	0	2236	2236	0	1837	1837	0
	2629	Резерв за коштами на вимогу ФО	П	3735	3735	0	2419	2419	0	-11580	-11580	0
265	2650	Кошти на вимогу небанківських фінансових установ	A	790311	662511	127799	764127	636334	127794	0	0	0
Розділ 26 - Усього				45089129	42736911	2352217	45069894	42719368	2350526	162185	162185	0
Розділ 28 - Усього	Дебіторська заборгованість за операціями з			60572	54922	5649	58827	53417	5411	3582	2893	689
	2807	готівкою СГД, що надають послуги з інкасації	A	395	395	0	395	395	0	0	0	0
	2809	інша за операціями з клієнтами	A	60177	54527	5649	58433	53022	5411	3582	2893	689
Розділ 29 - Усього	Транзитний рахунок за операціями, здійсненими			569941	552798	17143	569087	551878	17209	19422	19419	3
	2920	через банкомат	A	23073	23073	0	23073	23073	0	0	0	0
	2924	з використанням платіжних карток	A	546867	529724	17143	546014	528804	17209	19422	19419	3

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.6

Склад і структура кредитного портфеля АТ КБ «Глобус» станом на 31.12.2023

Склад кредитного портфеля	Всього, тис. грн.	Структура, %	Склад кредитного портфеля за видами валют, тис. грн.		Питома вага в національній валюті, %
			НВ	ІВ	
Кредити в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС	985514	50,51	909366	76148	92,27
Іпотечні кредити, що надані СГД, які обліковуються за АС	700	0,04	700	0	100,00
Кредити на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС	508087	26,04	508087	0	100,00
Іпотечні кредити, що надані ФО, які обліковуються за АС	456787	23,41	456787	0	100,00
Разом	1951088	100,00	1874940	76148	96,10

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.7

Аналіз ризиків кредитного портфеля АТ КБ «Глобус» станом на 31.12.2023, тис. грн.

№ з/п	Склад кредитного портфеля	Усього	НВ	ІВ
1.1	Кредити в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС	985514	909366	76148
1.2	Резерв за кредитами в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС	-254886	-226384	-28502
1.3	Коефіцієнт ризику, %	25,86	24,89	37,43
2.1	Іпотечні кредити, що надані СГД, які обліковуються за АС	700	700	0
2.2	Резерв за ІК, що надані СГД, які обліковуються за АС	-23	-23	0
2.3	Коефіцієнт ризику, %	3,29	3,29	
3.1	Кредити на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС	508087	508087	0
3.2	Резерв за кредитами на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС	-335840	-335840	0
3.3	Коефіцієнт ризику, %	66,10	66,10	
4.1	Іпотечні кредити, що надані ФО, які обліковуються за АС	456787	456787	0
4.2	Резерв за ІК, що надані ФО, які обліковуються за АС	-18467	-18467	0
4.3	Коефіцієнт ризику, %	4,04	4,04	

Джерело: власні розрахунки

Найменшими є коефіцієнти ризику за іпотечними кредитами, що надані СГД, які обліковуються за АС, -3,29%, а також за іпотечними кредитами, що надані ФО, які обліковуються за АС, - 4,04%.

2.2. Аналіз доходності кредитних операцій банківської установи

Чистий процентний дохід АТ КБ «Глобус» протягом 2019-2023 років скоротився на 35617 тис. грн., або на 42,03% (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Динаміка фінансових результатів АТ КБ «Глобус»

Найменування статті	При-мітки	2020	2021	2022	2023	Абс. приріст, тис. грн.	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Процентні доходи	31	198120	162836	186633	245582	47462	23,96
Процентні витрати	31	-113369	-110847	-132738	-196448	-83079	73,28
Чистий процентний дохід		84751	51989	53895	49134	-35617	-42,03
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках				-143350	6633	6633	
Чистий процентний дохід/ (Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках				-89455	69470	69470	
Комісійні доходи	32	19050	28213	47115	129599	110549	580,31
Комісійні витрати	32	-3304	-5145	-5819	-8150	-4846	146,67
Результат від операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку		-2038	1446891	-2927	-10639	-8601	422,03

Закінчення табл. 2.8

1	2	3	4	5	6	7	8
переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за СВ з визнанням результату переоцінки через прибутки або збитки		182712	-98803			-182712	-100,00
операцій з іноземною валютою		83549	-1187290	42776	85970	2421	2,90
переоцінки іноземної валюти		-197124	-223469	-2410	-3371	193753	-98,29
Відрахування до резерву під							
- знецінення кредитів та коштів в інших банках	9, 10	-66200	15031			66200	-100,00
- знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	17, 18	-18227	17032	759	-348	17879	-98,09
- зобов'язання	24	-8708	8366	-1203	-3755	4953	-56,88
Інші операційні доходи	33	2242	24630	3331	19599	17357	774,17
Адміністративні та інші операційні витрати	34	-69038	-77175	-76170	-258140	-189102	273,91
Прибуток/(збиток) до оподаткування		7665	270	-84003	6531	-1134	-14,79
Витрати на податок на прибуток	35	58	35	75	19874	19816	34165,52
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		7723	305	-83928	26405	18682	241,90
Прибуток/(збиток) за рік		7723	305	-83928	26405	18682	241,90
Усього сукупного доходу за рік		7723	305	-83928	26405	18682	241,90
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		48,27	1,91	-506,39	88,02	39,75	82,35
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		48,27	1,91	-506,39	88,02	39,75	82,35

Джерело: власні розрахунки

Це обумовлено випереджальними темпами зростання витрат порівняно з доходами, оскільки процентні доходи зросли на 47462 тис. грн., або на 23,96%, а процентні витрати – на 83079 тис. грн., або на 73,28%. Комісійні доходи зросли на 110549 тис. грн., або на 580,31%, а комісійні витрати - на 4846 тис. грн., або на 146,67%. Динаміка чистого фінансового результату АТ КБ «Глобус» описується параболою з гілками доверху (рис. 2.1).

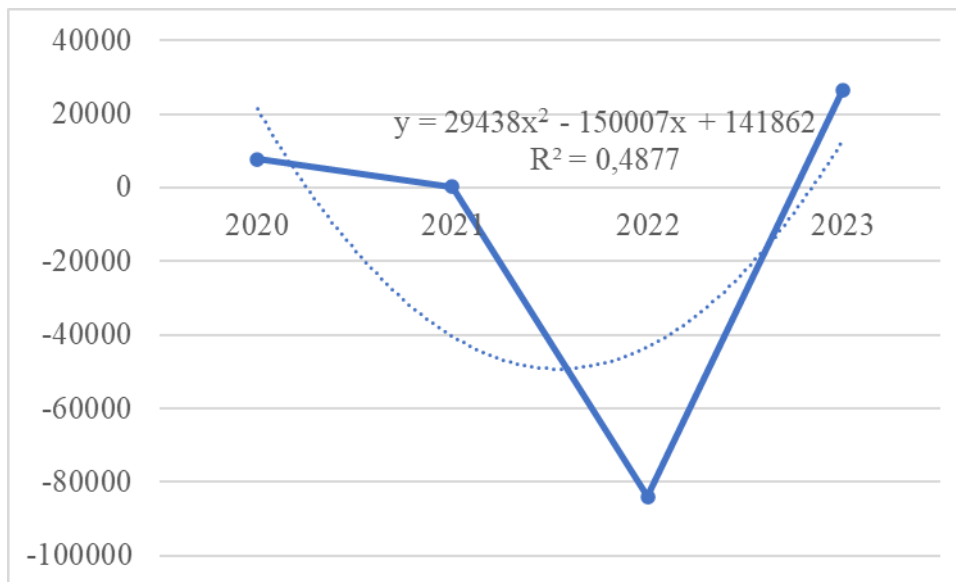

Рис. 2.1 - Динаміка чистого фінансового результату АТ КБ «Глобус»

Джерело: власні розрахунки

Від'ємний фінансовий результат мав місце у 2022 році. Показники сукупного доходу співпадають із показниками чистого прибутку.

У табл. 2.9 наведено розрахунок показників рентабельності кредитного портфеля.

Таблиця 2.9

Розрахунок показників рентабельності кредитного портфеля АТ КБ «Глобус»

Показник	Од. виміру	2020	2021	2022	2023	Абс. приріст
Прибуток/(збиток) за рік	Тис. грн.	7723	305	-83928	26405	18682
Кредити та заборгованість клієнтів	грн.	824967	720411	256507	238659	-586308
Рентабельність кредитного портфеля	%	0,94	0,04	-32,72	11,06	10,13

Джерело: власні розрахунки

Динаміка показників рентабельності кредитного портфеля описується параболою з гілками догори (рис. 2.2).

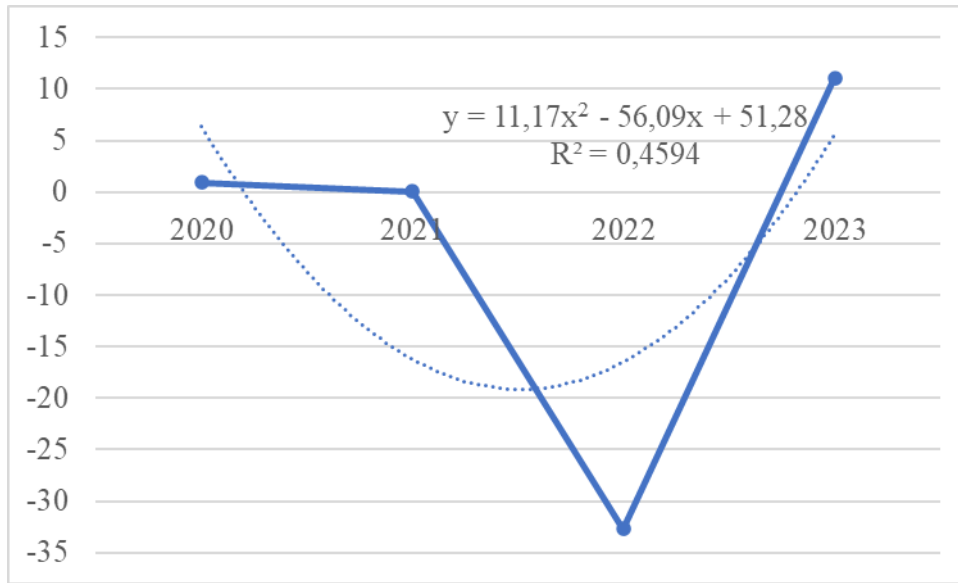

Рис. 2.2 - Динаміка показників рентабельності кредитного портфеля АТ КБ «Глобус»

Джерело: власні розрахунки

Максимальна збитковість кредитного портфеля спостерігалася у 2022 році (32,72%), максимальна прибутковість у 2023 році - 11,06%.

У табл. 2.10 наведено аналіз руху грошових коштів АТ КБ «Глобус» за прямим методом.

Таблиця 2.10

Аналіз руху грошових коштів АТ КБ «Глобус» за прямим методом

Назва статті	Примітки	2020	2021	2022	2023	Абс. приріст, тис. грн.	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти від операційної діяльності:							
Процентні доходи, що отримані		188029	189248	227951	172404	-15625	-8,31
Процентні витрати, що сплачені		-109401	-116551	-190087	-129518	-20117	18,39
Комісійні доходи, що отримані		19050	28603	129599	47115	28065	147,32
Комісійні витрати, що сплачені		-3304	-5145	-8151	-5819	-2515	76,12
Результат операцій з							
- торговими цінними паперами		50468	-46576	-1122	-15376	-65844	-130,47
- фінансовими похідними інструментами		80629	121723 0	-4852	-298	-80927	-100,37

Продовження табл. 2.10

1	2	3	4	5	6	7	8
Результат операцій з іноземною валютою		83607	-1187284	74147	42776	-40831	-48,84
Інші отримані операційні доходи		2242	24578	19599	3324	1082	48,26
Витрати на утримання персоналу, сплачені		-17839	-19183	-76288	-30098	-12259	68,72
Адміністративні та інші операційні витрати, сплачені		-22952	-21794	-73855	-39637	-16685	72,70
Податок на прибуток, сплачений		-907	-73	222	-105	802	-88,42
Грошові кошти отримані/ (сплачені) від операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях		269622	63053	97162	47962	-221660	-82,21
Чисте (збільшення)/зменшення							
- коштів в інших банках		84137	-145796	12495	150598	66461	78,99
- кредитів та заборгованості клієнтів		-205919	-125639	-517067	-200993	4926	-2,39
- інших фінансових активів		-44	-17323	-3086	-6484	-6440	14636,36
- інших активів		1040	18694	-11779	1947	907	87,21
- коштів банків		-105081	23783	-32	-181081	-76000	72,33
- коштів клієнтів		-8537	636	888925	348692	357229	-4184,48
- боргових цінних паперів, що емітовані банком		0	3124	10328	6622	6622	
- резервів за зобов'язаннями		435	-84	2429	-951	-1386	-318,62
- інших фінансових зобов'язань	9, 17	112900	47399	-11753	-42678	-155578	-137,80
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності	9, 17	19627	180	146026	52721	33094	168,61
Грошові кошти від інвестиційної діяльності:							
Придбання інвестиційної нерухомості	11, 17	0	-15244	0	-1263	-1263	
Придбання основних засобів	12, 17	-1931	-1037	-12580	-1553	378	-19,58
Придбання нематеріальних активів	14, 17	-241	-1165	-12580	-1553	-1312	544,40
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від інвестиційної діяльності	21	-2172	-17446	-16901	-2305	-133	6,12
Грошові кошти від фінансової діяльності:							
Отримання інших залучених коштів	26	0	-65884	19129	-54797	-54797	
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від фінансової діяльності	1, 4	0	-65884	19129	-54797	-54797	
Вплив змін офіційного курсу НБУ на грошові кошти та їх еквіваленти	1, 4	-157075	195986	272	-67463	89612	-57,05

Закінчення табл. 2.10

1	2	3	4	5	6	7	8
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів	1, 4	-139620	112836	148526	-71844	67776	-48,54
Грошові кошти та їх еквіваленти							
- на початок періоду	1, 4	257429	117809	158801	230645	-26784	-10,40
- на кінець періоду	1, 4	117809	230645	307327	158801	40992	34,80

Джерело: власні розрахунки

Операційна діяльність АТ КБ «Глобус» стабільно генерувала додатний грошовий потік, який протягом 2020-2023 років збільшився на 33094 тис. грн., або на 168,61%. При цьому мало місце чисте зменшення кредитів та заборгованості клієнтів (рис. 2.3).

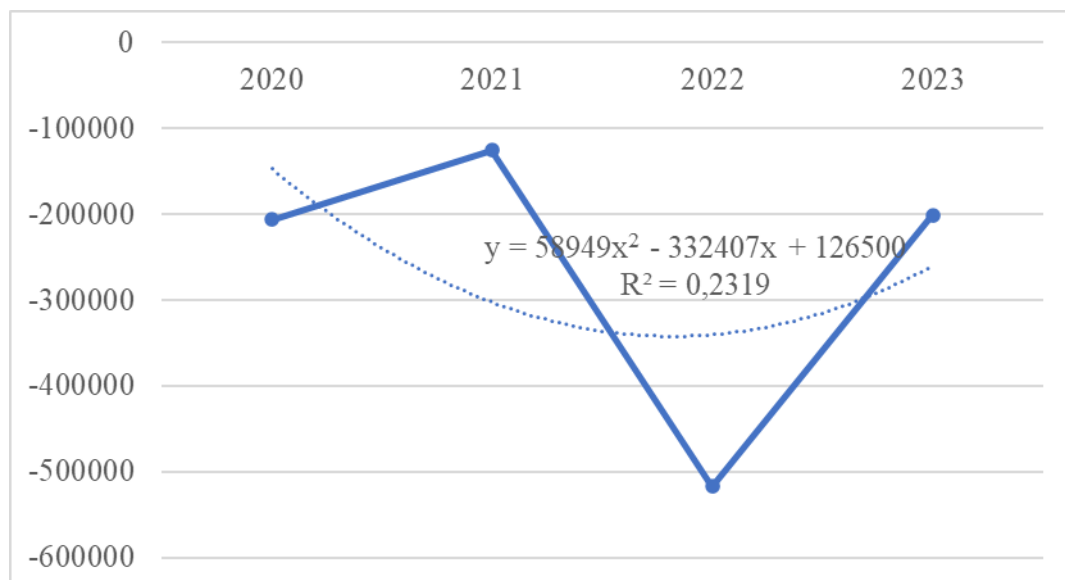

Рис. 2.3 - Чисте зменшення кредитів та заборгованості клієнтів АТ КБ «Глобус»

Джерело: власні розрахунки

Інвестиційна діяльність стабільно пов'язана з відтоком коштів, фінансова діяльність генерувала від'ємні грошові потоки у 2020 та 2023 роках, додатні – протягом 2021-2022 років. Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів був від'ємним у 2020 та 2023 роках, додатним – протягом 2021-2022 років.

2.3. Шляхи зростання доходності кредитних операцій в умовах АТ «Комерційний банк «ГЛОБУС»

Послідовні етапи бізнес-процесу кредитування (інвестування) в комерційних банках, які є важливими для забезпечення ефективного та обґрунтованого прийняття рішень щодо кредитування або інвестування в рамках банківської діяльності, представлено у табл. 2.11.

Виокремлені етапи можна розглядати як типові складові більшості управлінських процесів, оскільки вони відображають загальну логіку обробки інформації та прийняття рішень. Класична тріада «вхід - обробка - вихід» відображає послідовний процес перетворення вхідних даних в корисну інформацію або рішення, які є вихідним результатом.

Таблиця 2.11

Послідовні етапи бізнес-процесу кредитування (інвестування) в комерційних банках

Етап	Його характеристика	Значення
Збір та введення вхідної інформації	банк збирає всю необхідну інформацію від клієнта або про об'єкт інвестування, таку як фінансові звіти, документи про власність, бізнес-плани тощо	допомагає банку оцінити фінансову стабільність клієнта або перспективи інвестиційного проекту.
Обробка даних (кредитно-інвестиційний аналіз)	банк аналізує зібрані дані, оцінює ризики, визначає кредитну спроможність клієнта або потенційну доходність інвестиційного проекту	включає оцінку фінансового стану, платоспроможності, кредитної історії та інших факторів, що впливають на прийняття рішення.
Видача вихідних рекомендацій	банк формує вихідні рекомендації щодо прийняття кредитно-інвестиційних рішень	розробка рекомендацій щодо суми кредиту, умов його надання, процентної ставки, терміну кредитування або потенційної доходності інвестиційного проекту.
Прийняття кінцевого рішення	банк вирішує, чи надавати кредит або інвестувати кошти, враховуючи всі аспекти, включаючи фінансові ризики, потенційні доходи та стратегічні цілі	передбачає прийняття кінцевого рішення банківською установою щодо надання кредиту або укладення інвестиційної угоди.

Джерело: власна розробка

Застосування цієї тріади до кредитно-інвестиційної діяльності банку є дуже доцільним, оскільки це допомагає систематизувати процеси управління кредитами та інвестиціями, зменшує ризики та забезпечує ефективне використання ресурсів банку.

У кредитно-інвестиційній діяльності банку багатокрокові процедури потребують повторного виконання для уточнення результатів, отримання додаткових даних або актуалізації існуючих вхідних даних. Це особливо важливо в умовах мінливого економічного середовища, коли інформація швидко застаріває і потребує постійного оновлення. Кредитно-інвестиційний аналіз, як ключовий етап управління кредитно-інвестиційною діяльністю банку, є ядром бізнес-процесів. Він забезпечує об'єктивну оцінку фінансового стану позичальників, ризиків та можливостей кредитно-інвестиційних угод. Якщо блок обробки вхідних даних відбувається ефективно і компетентно, це значно збільшує ймовірність успішного прийняття кредитно-інвестиційних рішень та зниження ризиків для банку.

Невідповідність між стандартами кредитних продуктів і кредитною політикою банку може призвести до суперечностей та ризиків управління. Для зростання доходності кредитних операцій в умовах АТ «Комерційний банк «ГЛОБУС» пропонується: переглянути всі стандарти кредитних продуктів, щоби виявити можливі невідповідності та узгодити їх з кредитною політикою; розглянути можливість оновлення кредитної політики з урахуванням нових показників та вимог; забезпечити оперативне інформування персоналу банку про будь-які зміни в стандартах та політиці банку, а також навчити їх правильно застосовувати ці правила; регулярно проведення перевірок та аудитів для виявлення будь-яких потенційних невідповідностей та вчасного їх виправлення.

Створення комплексної та адекватної системи внутрішнього контролю є важливим кроком для забезпечення ефективного та безпечного функціонування банку. Особливо це важливо в контексті дотримання вимог регуляторних органів, таких як НБУ, та врахування рекомендацій

міжнародних організацій, зокрема, Базельського комітету з банківського нагляду.

Ключовими перевагами ефективної системи внутрішнього контролю кредитних операцій є:

- відповідність вимогам законодавства та внутрішнім політикам, що сприяє зменшенню кредитних ризиків, порушень та штрафів у сфері проведення кредитних операцій;
- можливість вчасного виявлення та управління різноманітними ризиками, такими як кредитний, ринковий та оперативний ризики;
- оптимізація процесів використання ресурсів банку, що приведе до збільшення доходів і зниження витрат;
- збереження довіри клієнтів та інвесторів, що сприяє стабільності та розвитку банківської установи.

У світовій практиці використовується два основні методи оцінки кредитоспроможності ФО (табл. 2.12):

Таблиця 2.12

Методи оцінки кредитоспроможності ФО

Метод	Сфера використання	Алгоритм	Результат
Система скорингу (Scoring System)	для автоматичної оцінки кредитоспроможності клієнтів на основі великої кількості різноманітних параметрів	базується на статистичних моделях та аналізі великого обсягу даних про клієнтів, включаючи їхню кредитну історію, фінансове становище, зайнятість, дохід та інші параметри	кожен клієнт отримує певний кредитний рейтинг (або «скор»), який вказує на ймовірність відшкодування кредиту. Чим вище скор, тим нижче ризик для банку
Аналіз кредитного експерта (Credit Expert Analysis)	для суб'єктивної оцінки кредитоспроможності клієнтів кредитними експертами банківських установ	експерти враховують різні аспекти життя та фінансової діяльності клієнта, такі як робочий стаж, дохід, рівень освіти, сімейний стан та інші особисті фактори	експерти встановлюють рівень ризику та рекомендують певні рішення щодо надання кредиту

Джерело: власна розробка

Експертні системи оцінки кредитоспроможності позичальників відіграють важливу роль у сучасній банківській практиці. Вони дозволяють банкам здійснювати об'єктивну та виважену оцінку як особистих якостей потенційного позичальника, так і його фінансового стану, що сприяє прийняттю більш обґрунтованих рішень щодо надання кредиту. Компонентами експертних систем оцінки кредитоспроможності є:

- аналіз особистих даних (вік, освіта, стан здоров'я, сімейний стан та інші особисті характеристики позичальника);
- оцінка фінансових показників позичальника (рівень доходів, витрати, активи та зобов'язання);
- аналіз кредитної історії позичальника, включаючи попередні кредити, заборгованість, погашення кредитів та інші фактори;
- використання систем моніторингу для постійного оновлення інформації про позичальника та його фінансовий стан.

У США система кредитних бюро відіграє дуже важливу роль у процесі оцінки кредитоспроможності позичальників, оскільки вони збирають та зберігають велику кількість інформації про кредитну історію ФО, яка включає таку інформацію, як:

- кредитні звіти про всі видані кредити, включаючи іпотеки, автокредити, кредитні картки тощо. Вони містять дані про розмір кредиту, строк погашення, поточний баланс, історію платежів та статус кредиту (активний, закритий, прострочений тощо);
- історія платежів у частині виконання кредитних зобов'язань, включаючи своєчасність платежів, прострочення, втрати та повернення кредитів;
- кредитний рейтинг для кожного позичальника на основі їх кредитної історії, який вказує на ймовірність того, що він поверне кредит, і використовується банками для прийняття рішень про надання кредиту та встановлення умов кредитування;
- сегментування ринку на основі використання інформації з кредитних

бюро для сегментування ринку та розробки цільових програм кредитування.

Бальні системи оцінки кредитоспроможності клієнтів створюються банками на основі факторного аналізу, який дозволяє банкам об'єктивно оцінити кредитний ризик позичальників на основі різних факторів, які впливають на їхню здатність повернути кредит.

Основні кроки при створенні бальної системи оцінки кредитоспроможності включають:

- вибір ключових факторів, які впливають на кредитоспроможність клієнтів (кредитна історія, дохід, робочий стаж, тип зайнятості, кількість зобов'язань тощо);

- оцінка кожного фактору на основі відповідної шкали, яка відображає його відносну вагомість у системі загального кредитного ризику;

- створення системи надання балів для кожного фактору відповідно до його значимості;

- сумування балів кожного фактору для отримання загального балу, який відображає кредитний ризик клієнта;

- встановлення критеріального рівня балів на основі накопиченої інформації про позичальників, який відокремлює «хороших», «задовільних» та «неблагополучних» позичальників.

Системи бальної оцінки мають кілька переваг, які роблять їх привабливими для банків та кредитних установ за рахунок таких чинників:

- ефективність та швидкість, що забезпечується автоматизацією процесів аналізу і дозволяє банкам швидко обробляти великі обсяги кредитних заявок та скорочувати час їх обробки;

- мінімізація трудовитрат, що забезпечується автоматизованими системами бальної оцінки, які зменшують необхідність у ручній обробці кожної заявки, операційні витрати та ризики людської помилки;

- підвищення об'єктивності критеріїв, які дозволяють знизити ризик видачі безнадійних кредитів;

- врахування досвіду кредитних інспекторів, який узагальнює

різноманітні аспекти кредитної історії та поведінки позичальників.

Використання бальних систем оцінки кредитоспроможності клієнтів може бути більш об'єктивним і економічно обґрунтованим методом порівняно з експертними оцінками. Перевагами використання таких систем, наприкладі системи кредитного скорингу Дюрана, є:

- об'єктивність використання критеріїв та стандартів для оцінки кредитоспроможності, що дозволяє уникнути суб'єктивних упереджень або помилкових оцінок;

- швидкість та ефективність оцінки кредитоспроможності клієнтів на основі великої кількості фінансових та особистих даних;

- економічна обґрунтованість, яка знижує витрати на процес прийняття рішень на основі автоматизації процесів оцінки кредитоспроможності та зменшення потреби в ручній обробці даних;

- стабільність, яка ґрунтується на широкій базі даних, що охоплює велику кількість клієнтів та їх кредитні історії. Вона дозволяє вибудовувати більш стабільні та надійні моделі для прогнозування кредитного ризику.

У системах скорингу використовуються дискримінантні моделі або аналогічні методи, зокрема логістична регресія, які дозволяють оцінити кредитний ризик клієнтів на основі різноманітних факторів та визначити ймовірність того, що позичальник не поверне кредит. Для побудови скорингової моделі і розрахунку кінцевого скору позичальника використовуються різні фактори, такі як кредитна історія, дохід, кількість зобов'язань, трудовий стаж тощо. Кожному позичальникові присвоюється цифровий бал на основі розрахунків за допомогою скорингової моделі, який вказує на рівень кредитного ризику та допомагає банкам приймати рішення щодо надання кредиту. Головна мета скорингових моделей - прогнозувати ймовірність того, що позичальник не поверне кредит, для прийняття банками об'єктивних рішень щодо надання кредитів та встановлення умов кредитування. Скорингові моделі регулярно калібруються на основі нових даних та результатів попередніх кредитних операцій для забезпечення їхньої

точності та ефективності.

Скорингові моделі є ефективним і об'єктивним інструментом для оцінки кредитного ризику та прийняття рішень щодо надання кредитів, які дозволяють банкам швидко та ефективно оцінити кредитоспроможність клієнтів, зменшуючи ризики та оптимізуючи процес управління кредитним портфелем.

Висновки до розділу 2

1. Систематизовано методичні прийоми, які дозволяють здійснювати комплексний аналіз кредитно-інвестиційного портфелю та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Протягом 2021-2023 років вартість АТ КБ «Глобус» зросла з 1355777 тис. грн. до 1498889 тис. грн., або на 143112 тис. грн. (10,56%). Приріст обумовлений зростанням коштів в інших банках (на 783455 тис. грн., або на 2292,48%). Натомість вартість кредитів та заборгованість клієнтів скоротилася на 586308 тис. грн., або на 71,07%. Приріст пасивів обумовлений зростанням зобов'язань на 87060 тис. грн., або на 7,77%, а також власного капіталу – на 56072 тис. грн., або на 23,87% (за рахунок зростання статутного капіталу з 1,6 млрд. грн. до 3,0 млрд. грн.)

2. Протягом аналізованого періоду питома вага коштів в інших банках зросла з 2,52% до 54,55%, натомість частка кредитів та заборгованості клієнтів скоротилася з 60,85% до 15,92%. Основу пасивів становлять зобов'язання, частка яких скоротилася з 82,67% до 80,59%. Найбільш вагомою статтею є кошти клієнтів, частка яких зросла з 82,67% до 87,02%.

3. Основною складовою кредитного портфеля АТ КБ «Глобус» станом на 31.12.2023 є кредити в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС - 50,51%. Також майже рівнозначною є питома вага кредитів на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС - 26,04%, та іпотечні кредити, що надані ФО, які обліковуються за АС - 23,41%. Найбільший коефіцієнт ризику мають кредити на поточні потреби,

що надані ФО, які обліковуються за АС, 66,1%, а також кредити в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС, - разом 25,86%, у т.ч. в НВ -24,89%, в ІВ - 37,43%. Найменшими є коефіцієнти ризику за іпотечними кредитами, що надані СГД, які обліковуються за АС, -3,29%, а також за іпотечними кредитами, що надані ФО, які обліковуються за АС, - 4,04%.

4. Чистий процентний дохід АТ КБ «Глобус» протягом 2019-2023 років скоротився на 35617 тис. грн., або на 42,03%. Це обумовлено випереджальними темпами зростання витрат порівняно з доходами, оскільки процентні доходи зросли на 47462 тис. грн., або на 23,96%, а процентні витрати – на 83079 тис. грн., або на 73,28%. Комісійні доходи зросли на 110549 тис. грн., або на 580,31%, а комісійні витрати - на 4846 тис. грн., або на 146,67%. Динаміка чистого фінансового результату АТ КБ «Глобус» описується параболою з гілками доверху. Від’ємний фінансовий результат мав місце у 2022 році. Показники сукупного доходу співпадають із показниками чистого прибутку. Максимальна збитковість кредитного портфеля спостерігалася у 2022 році (32,72%), максимальна прибутковість у 2023 році - 11,06%.

5. Операційна діяльність АТ КБ «Глобус» стабільно генерувала додатний грошовий потік, який протягом 2020-2023 років збільшився на 33094 тис. грн., або на 168,61%. При цьому мало місце чисте зменшення кредитів та заборгованості клієнтів. Інвестиційна діяльність стабільно пов’язана з відтоком коштів, фінансова діяльність генерувала від’ємні грошові потоки у 2020 та 2023 роках, додатні – протягом 2021-2022 років. Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів був від’ємним у 2020 та 2023 роках, додатним – протягом 2021-2022 років.

6. Обґрунтовано заходи, які допоможуть банку уникнути можливих суперечностей та забезпечити відповідність усіх документів та процедур його кредитної діяльності. Показано, що ефективна система внутрішнього контролю є важливим елементом управління ризиками та забезпечує стійкість та надійність банку в умовах змінного фінансового середовища.

7. На основі узагальнення зарубіжного досвіду запропоновано шляхи оцінки кредитоспроможності ФО на основі систем скорингу (*Scoring System*) та аналізу кредитного експерта (*Credit Expert Analysis*). Обидва ці методи можуть використовуватися окремо або в поєднанні для забезпечення максимальної точності та об'єктивності в оцінці кредитного ризику ФО.

8. Зазначені системи допомагають банкам приймати об'єктивні та обґрунтовані рішення щодо надання кредитів, мінімізуючи ризики неповернення кредитів та покращуючи загальний рівень управління кредитним портфелем. Розвиток та вдосконалення таких систем є важливим завданням для банків у сучасних умовах банківського бізнесу.

9. Визначено шляхи удосконалення діяльності кредитних бюро, інформація яких допомагає кредитним інспекторам та банкам приймати об'єктивні рішення щодо кредитування, зменшуючи ризики та підвищуючи ефективність управління кредитним портфелем.

10. Запропоновано системи бальної оцінки кредитоспроможності клієнтів, які допомагають банкам приймати об'єктивні та обґрунтовані рішення щодо надання кредитів, мінімізуючи ризики та підвищуючи ефективність управління кредитним портфелем. Їх використання допомагає банкам оптимізувати процес надання кредитів, зменшуючи витрати та ризики, а також підвищуючи ефективність управління кредитним портфелем. Бальні системи оцінки кредитоспроможності, такі як система кредитного скорингу Дюрана, є ефективним і об'єктивним інструментом для прийняття рішень щодо надання кредитів, забезпечуючи мінімальний ризик і оптимальне використання ресурсів.

11. Узагальнено підходи до управління інформаційними потоками, пов'язаними з кредитною діяльністю, які допомагають забезпечити систематичність і консистентність. Вони мають використовуватися в управлінні кредитними операціями, оскільки дозволяють їх структурувати та організувати, забезпечуючи логічний порядок і послідовність дій.

ВИСНОВКИ

1. Банки здійснюють кредитні операції у своїй діяльності для генерації прибутку та управління ризиками. Ці операції становлять основну частину діяльності банку і мають велике значення для економіки, надаючи фінансову підтримку різним секторам та клієнтам.

2. Встановлено, що кредитна діяльність банків є важливим стимулом для економічного розвитку та забезпечення функціонування фінансової системи. Систематизовано ключові аспекти оцінки кредитоспроможності позичальника, які допомагають банку зрозуміти рівень ризику, пов'язаний з видачею кредиту, та прийняти обґрунтоване рішення щодо надання кредиту певному клієнту.

3. Кредитні правочини передбачають обов'язок платежу в майбутньому і має відповідні юридичні наслідки при невиконанні зобов'язань. Показано, що управління ризиками включає розробку стратегій, процедур і систем, спрямованих на виявлення, оцінку, контроль і мінімізацію ризиків у всіх аспектах діяльності банку. Це допомагає забезпечити стійкість та надійність фінансових і економічних результатів банку.

4. Основними кредитними ризиками є: ризик контрагента (або ризик дефолту), викликаний фінансовими труднощами, банкрутством або іншими обставинами, які перешкоджають позичальнику у виконанні своїх зобов'язань; ризики країн, які включають зміни у законодавстві, валютні ризики, політичні турбуленції та інші фактори, що впливають на можливість позичальника виконати свої зобов'язання.

5. Систематизовано інформацію, яка включається в облікову політику з метою забезпечення правильного та точного обліку всіх фінансових операцій, пов'язаних з кредитуванням, а також для визначення стратегій управління ризиками та моніторингу фінансової стійкості банку. Узагальнено принципи облікової політики банку, спрямовані на забезпечення надійності та достовірності фінансової звітності банку, а також на забезпечення

відповідності його діяльності законодавчим та регуляторним вимогам.

6. Узагальнено елементи системи внутрішнього контролю, які спільно допомагають забезпечити надійність, ефективність та відповідність кредитної діяльності банку вимогам міжнародних стандартів та регуляторів. Ефективне управління кредитним портфелем є ключовим завданням для банків та інших фінансових установ, оскільки це допомагає забезпечити стабільність та прибутковість їхньої діяльності, а також зниження ризиків.

7. Систематизовано методичні прийоми, які дозволяють здійснювати комплексний аналіз кредитно-інвестиційного портфелю та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Протягом 2021-2023 років вартість АТ КБ «Глобус» зросла з 1355777 тис. грн. до 1498889 тис. грн., або на 143112 тис. грн. (10,56%). Приріст обумовлений зростанням коштів в інших банках (на 783455 тис. грн., або на 2292,48%). Натомість вартість кредитів та заборгованість клієнтів скоротилася на 586308 тис. грн., або на 71,07%. Приріст пасивів обумовлений зростанням зобов'язань на 87060 тис. грн., або на 7,77%, а також власного капіталу – на 56072 тис. грн., або на 23,87% (за рахунок зростання статутного капіталу з 1,6 млрд. грн. до 3,0 млрд. грн.)

8. Протягом аналізованого періоду питома вага коштів в інших банках зросла з 2,52% до 54,55%, натомість частка кредитів та заборгованості клієнтів скоротилася з 60,85% до 15,92%. Основу пасивів становлять зобов'язання, частка яких скоротилася з 82,67% до 80,59%. Найбільш вагомою статтею є кошти клієнтів, частка яких зросла з 82,67% до 87,02%.

9. Основною складовою кредитного портфеля АТ КБ «Глобус» станом на 31.12.2023 є кредити в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС - 50,51%. Також майже рівнозначною є питома вага кредитів на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС - 26,04%, та іпотечні кредити, що надані ФО, які обліковуються за АС - 23,41%. Найбільший коефіцієнт ризику мають кредити на поточні потреби, що надані ФО, які обліковуються за АС, 66,1%, а також кредити в поточну діяльність, що надані СГД, які обліковуються за АС, - разом 25,86%, у т.ч. в

НВ -24,89%, в ІВ - 37,43%. Найменшими є коефіцієнти ризику за іпотечними кредитами, що надані СГД, які обліковуються за АС, -3,29%, а також за іпотечними кредитами, що надані ФО, які обліковуються за АС, - 4,04%.

10. Чистий процентний дохід АТ КБ «Глобус» протягом 2019-2023 років скоротився на 35617 тис. грн., або на 42,03%. Це обумовлено випереджальними темпами зростання витрат порівняно з доходами, оскільки процентні доходи зросли на 47462 тис. грн., або на 23,96%, а процентні витрати – на 83079 тис. грн., або на 73,28%. Комісійні доходи зросли на 110549 тис. грн., або на 580,31%, а комісійні витрати - на 4846 тис. грн., або на 146,67%. Динаміка чистого фінансового результату АТ КБ «Глобус» описується параболою з гілками доверху. Від’ємний фінансовий результат мав місце у 2022 році. Показники сукупного доходу співпадають із показниками чистого прибутку. Максимальна збитковість кредитного портфеля спостерігалася у 2022 році (32,72%), максимальна прибутковість у 2023 році - 11,06%.

11. Операційна діяльність АТ КБ «Глобус» стабільно генерувала додатний грошовий потік, який протягом 2020-2023 років збільшився на 33094 тис. грн., або на 168,61%. При цьому мало місце чисте зменшення кредитів та заборгованості клієнтів. Інвестиційна діяльність стабільно пов’язана з відтоком коштів, фінансова діяльність генерувала від’ємні грошові потоки у 2020 та 2023 роках, додатні – протягом 2021-2022 років. Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів був від’ємним у 2020 та 2023 роках, додатним – протягом 2021-2022 років.

12. Обґрунтовано заходи, які допоможуть банку уникнути можливих суперечностей та забезпечити відповідність усіх документів та процедур його кредитної діяльності. Показано, що ефективна система внутрішнього контролю є важливим елементом управління ризиками та забезпечує стійкість та надійність банку в умовах змінного фінансового середовища.

13. На основі узагальнення зарубіжного досвіду запропоновано шляхи оцінки кредитоспроможності ФО на основі систем скорингу (*Scoring System*)

та аналізу кредитного експерта (*Credit Expert Analysis*). Обидва ці методи можуть використовуватися окремо або в поєднанні для забезпечення максимальної точності та об'єктивності в оцінці кредитного ризику ФО.

14. Зазначені системи допомагають банкам приймати об'єктивні та обґрунтовані рішення щодо надання кредитів, мінімізуючи ризики неповернення кредитів та покращуючи загальний рівень управління кредитним портфелем. Розвиток та вдосконалення таких систем є важливим завданням для банків у сучасних умовах банківського бізнесу.

15. Визначено шляхи удосконалення діяльності кредитних бюро, інформація яких допомагає кредитним інспекторам та банкам приймати об'єктивні рішення щодо кредитування, зменшуючи ризики та підвищуючи ефективність управління кредитним портфелем.

16. Запропоновано системи бальної оцінки кредитоспроможності клієнтів, які допомагають банкам приймати об'єктивні та обґрунтовані рішення щодо надання кредитів, мінімізуючи ризики та підвищуючи ефективність управління кредитним портфелем. Їх використання допомагає банкам оптимізувати процес надання кредитів, зменшуючи витрати та ризики, а також підвищуючи ефективність управління кредитним портфелем. Бальні системи оцінки кредитоспроможності, такі як система кредитного скорингу Дюрана, є ефективним і об'єктивним інструментом для прийняття рішень щодо надання кредитів, забезпечуючи мінімальний ризик і оптимальне використання ресурсів.

17. Узагальнено підходи до управління інформаційними потоками, пов'язаними з кредитною діяльністю, які допомагають забезпечити систематичність і консистентність. Вони мають використовуватися в управлінні кредитними операціями, оскільки дозволяють їх структурувати та організувати, забезпечуючи логічний порядок і послідовність дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борщук І. В. Проблемні аспекти відображення в обліку резервів на покриття можливих втрат за банківськими кредитами. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2017. № 862. С. 19-24.
2. Гамова О. В., Козачок І. А. Організація обліку кредитних операцій на ват «державний ощадний банк України». *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 1. С. 31-36.
3. Глєбова Н. В. Формування інформації про обліково-аналітичне забезпечення кредитної діяльності банку. *Інфраструктура ринку*. 2016. Вип. 1. С. 80-85.
4. Гнедков А. В. Овердрафтне кредитування банками підприємств та облік таких операцій в банку. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_12_17
5. Джулій Л. В. Облікові технології і процедури зменшення ризику банку за кредитними операціями. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 5(2). С. 73-77.
6. Кіндрацька Л. М. Обліково-інформаційна база ухвалення управлінських рішень за кредитними операціями банків. *Ефективна економіка*. 2016. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_3_12
7. Клименко К. А., Белозерцев В. С., Харакоз Л. В. Відображення кредитної діяльності банку в бухгалтерському обліку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 2. С. 104-108.
8. Косова Т.Д., Біляк С.Л., Розводовська М. А. Депозитні і кредитні операції банківської установи в умовах надзвичайного стану: організація і методика обліку, аналізу, аудиту. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. №3. С. 93-98.
9. Косова Т.Д., Біляк С.Л., Розводовська М. А. Організація і методика обліку депозитних і кредитних операцій банківської установи в умовах

надзвичайного стану. *Матер. XIII Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. «Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика»* (24 листоп. 2022 року, м. Київ). К.: НАУ, 2022. С.

10. Любар О. О. Облікове забезпечення управління розрахунками з контрагентами за товарними операціями. *Агросвіт*. 2020. № 1. С. 48-60.

11. Матвієнко В. П., Заводовська Л. А. Особливості організації обліку інноваційних банківських продуктів. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2019. № 2. С. 65-70.

12. Мельниченко, О. В. Теорія, методологія та практика обліку, аналізу і аудиту електронних грошей в банках; Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир : ЖДТУ, 2019. 383 с.

13. Пилипенко С. М., Гелей Л. О. Проблемні аспекти обліку кредитів банку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 40. С. 184-190.

14. Погосова А. В. Облікове забезпечення управління кредитними операціями банку. *Ефективна економіка*. 2014. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_4_24

15. Пономаренко О. Р. Дискусійні аспекти обліку зобов'язань за кредитами банків. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 50-54.

16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2021 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

18. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-

VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/247319?find=1&lang=ru&text=%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA#Text>

(дата звернення: 27.04.2021).

26. Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України: Постанова Національного банку України; Положення, Вимоги, Перелік від 04.07.2018 № 75. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0075500-18#Text>

27. Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України: Постанова Національного банку України; Положення, Звіт, Форма типового документа від 10.05.2016 № 311. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0311500-16#Text>

28. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Національного банку України від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>

29. Про затвердження Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп: Постанова Національного банку України від 18.07.2019 № 95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0095500-19#Text>

30. Про затвердження Порядку банківського обслуговування мобільними підрозділами банку військових частин, СГД, населення в разі запровадження надзвичайного режиму роботи: Постанова Національного банку України від 17.09.2014 № 578/ДСК Літер «В». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0578500-14#n5>

31. Про НБУ: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

32. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20/ed20210630#n10> (дата звернення 21.07.2023)

33. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2021 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>

34. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>

35. Радіонова Н. Й., Козачук А. А. Організаційні та методичні підходи до складання фінансової звітності банківської установи на основі діючої системи обліку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 21(2). С. 75-78.

36. Сімаков К. І., Федоренко К. А. Банківська процентна та облікова політика як інструмент грошово-кредитного регулювання цінової стабільності. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 2. С. 152-157.

37. Снігурська, Л. П. Практичне застосування МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» в обліку фінансових інструментів банків України : метод. посіб. Львів : ПАІС, 2018. 230 с.

38. Сулима М. О. Організація обліку та особливості проведення перевірки операцій банку за податками. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 1. С. 487-494.

39. Хома І. Б., Ділай Н. Р. Економіко-математичне оцінювання рівня фінансового управління дочірніх підприємств холдингової структури. *Інноваційна економіка*. 2014. № 4. С. 377-382.

40. Шум М. А., Якименко О. Є., Лимар К. Р. Організація використання та обліку корпоративних банківських платіжних карток. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 10(3). С. 21-23.